

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eesti Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 4

XI aastakäik

1935

Tellimise hind postiga:

aastas	100 senti
6 kuu peale	55 „
1 „ „	10 „
Välismaale aastas 150 s.	

Ilmub kord kuus.

Talitus ja toim.: Tallinn, Lai tän. 38, k. 4
Telefon 448-35.

Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad
ja postiasutused.

Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:

1 lhk.	kr. 20.—
1/2 „	10.—
1/1—6.— ja 1/8 lhk. „	3.—
Teksti ees — 50% kallim	

Inimestega õnnetusjuhtumitest lõhketöödel ja nende vältimise võimalustest üldises mõttes.

Tööinspektor ins. O. Vuht.

Lõhkeainetega ümberkäimine ja nende tarvitamine lõhketöödel nõuab nendelt, kes lõhketöid korraldavad ja neid tegelikult läbi viivad, suurt oskust ja ettevaatust, vastasel korral on selle tagajärjeks õnnetusjuhtumid lõhketööde läheduses olnud inimestega, mille tagajärjeks on harilikult rasked kehalised vigastused ja surm. Kui palju sääraseid õnnetusjuhtumeid inimestega on olnud, on raske ütelda, kuna lõhketöid ei tehta mitte üksi kaevandustes, kus kõik töölised on õnnetusjuhtumite vastu kindlustatud vastavais ühinguis ja seepärast juhtude arv on kättesaadav vaid üle riigi mitmesugustel töödel, nagu kivide ja kändude lõhkumisel, kraavide kaevamisel, paemurrutöödel, jäälõhkumisel jõgedes, et hoida ära jõesängi kinikülmamist jne., kus õnnetusjuhtumest saadakse teada ainult juhuslikult, kui kannataja pöördub oma hädas politsei või tööinspektori poole. Kui ükskord ka kõik põllutöölised kindlustatakse õnnetusjuhtumite vastu, siis oleks võimalik saada ka selgemat ülevaadet õnnetusjuhtumest lõhketöödel. Praeguse korra juures on see väga problemaatiline, kuid üldse võib arvata, et õnnetusjuhtumite arv lõhketöödel ei ole väike.

Praeguse artikli ülesanne ei ole mitte üksikute õnnetusjuhtumite iseloomu

kirjeldamine lõhketöödel ja nende tekkimise põhjuste üksikasjaline selgitamine, kuna see viiks meid väga kaugele, vaid üldiselt mõtete avaldamine, missuguses suunas peaks edaspidi tegutsema, et õnnetusjuhtumeid oleks vähem. Kui üldse vaadelda üksikasjaliselt põhjusi, mis on välja kutsunud õnnetusjuhtumeid lõhkeainete käsitamisel, siis võiks need jaotada kuude rühma:

I. Välispõhjused, mis ei olene igakord inimestest (Force majeure), nagu ootamata kokkupõrked raudteel, kus veetakse lõhkeaineid, pikse sisselöömine veovoori, kus veetakse lõhkeaineid, sissevarisemised maa-alustes kaevandustes, tulikahjud jne.

II. Juhuslikud põhjused, mida on võimatu lõhkeainete käsitamisel ette näha, nagu komistamine lõhkeainete kandmisel, hingelised puudused (unustamine, närveerimine), tervislikud puudused jne.

Nende põhjuste vähendamiseks on vaja välja valida lõhketööde läbiviijaiks, s. o. minõõrideks, täiesti terveid inimesi tervete kehaosadega, hingelise tasakaaluga; selle juures ei tohi nad olla väga noored (mitte alla 18 a.) ega ka mitte väga vanad (mitte üle 60 a.).

III. Lõhkeainete kõlbmatus: iga lõhkeaine omadused peavad enne käsita-

mist olema täpselt teada. Nende omaduste kontrollimiseks peaks olema eriline lõhkeainete katsekoda igas riigis, mida meil, kahjuks, ei ole veel olemas. Iga lõhkeaine hulk, mis ostetakse välismaalt, peaks enne läbi proovitama vastavas katsekojas, siis jääksid ka ära õnnetusjuhtumid lõhkeainete kõlbmatuse tõttu ja võiks ka välja praakida majanduslikus mõttes kõlbmatuks muutunud lõhkeaineid. Praegu aga oleme sunnitud kõike seda vastu võtma, mis välismaa meile saadab, kuna meil lõhkeainete omaduste kontrollimise võimalus (peale keemiliste) täiesti puudub.

Säärase lõhkeainete katsekoja sisseadmine läheks maksa umbes 35.000 krooni ühes hoonega ja eksploatatsioonikulud umbes 10.000 kr. aastas.

IV. Teadmiste puudused lõhkeainetega ümberkäimisel. See põhjus on üks tähtsaimaist, millega võib seletada õnnetusjuhtumite tekkimist ümberkäimisel lõhkeainetega. Meil praegu lastakse lõhketöid teha inimestel, kel sageli puuduvad algelised teadmised lõhkeainetega ümberkäimisest, ilma et neid ükski asutus kontrolliks. Sellega on ka seletatav suur õnnetuste arv sel alal, iseäranis põllumajanduses ja teistel töodel väljaspool kaevandusi. Ka kaevandustes ei ole kõikidel minööridel vastavaid oskusetunnistusi, vaid ainult üksikuil, kes Virumaa kaevanduskooli on lõpetanud.

Kui praegusel ajal peaaegu igal tööstusalal nõutakse tarvilisi teadmisi töölisilt ja meistreilt, mida kontrollivad tööoskuseametid, siis peaks kontrollitud teadmisi nõudma ka nendelt, kelledele võimaldatakse kõige hädaohtlikumate tööde tegemist, milleks täie õigusega peab pidama lõhketöid. Selleks oleks vaja välja anda vastav määrus, ja ka vastav määrus lõhkeainetega ümberkäimiseks ja nende tarvitamiseks väljaspool kaevandusi, kuna viimaste tööde kohta on määrused juba olemas.

V. Vilumatus. Ka minööride vilumatusega on seletatavad paljud õnnetusjuhtumid, olgugi et nendel võisid olla vastavad teadmised lõhkeainetega ümberkäimisest.

Et sääraseid põhjused kõrvaldada lõhketööde korraldamisel, peaks noortele jõududele enne võimaldatama teatud aeg vilunud minööridele abiks olemist

lõhketööde korraldamisel, et siis pärast proovitööde rahuldavalt läbitegemist töötada iseseisvalt edasi.

VI. Hoolimatus. Hoolimatust lõhketööde korraldamisel peab pidama suureks patuks, mis on põhjustanud õnnetusjuhtumeid lõhketöödel ka vilunud vanade minööride juures, kuna nad sagedasti loobuvad täpselt määrustest ja nõuetest kinnipidamisest lõhketööde korraldamisel, et vältida õnnetusjuhtumeid. Nii jäi pimedaks ja kaotas pahema käe randmeni vana tööjõud Narva linaketramisvabrikus lõhkeainega hoolimatult ümberkäimises ja hiljuti sai samal põhjusel surma kogenud talupere-mees kusagil maal, kui ta demonstree- ris teistele peremeestele kändude ja kivide lõhkumist.

Lõpuks on tarviline iga lõhketöödel tekkinud õnnetusjuhtumi põhjuste selgitamine ja nende registreerimine, nii nagu see sünnib välismaal. Näiteks Saksamaal liigitatakse kõik õnnetusjuhtumid 16 gruppi ja peetakse nende kohta täpselt statistikat.

Tarvis on ka, et igasugused õnnetusjuhtumite tagajärjed töölistega, mis on tekkinud lõhketöödel, arvestataks õnnetusjuhtumitena, aga mitte haigustena, sest on olnud küllalt juhtumeid, kus tööline, saades teravakujulise mürgituse lõhkeainete järelgaasidest, pärast laengute lõhkemist on jäänud kopsuhaigeks ja saanud haigekassa arvel abiraha, kuna ta oleks pidanud seda saama kindlustusühisuse arvel, sest seda haigust ei ole võetud õnnetusjuhtumina, vaid lihtsa haigusena, mispärast ei ole ka koostatud protokollid. Sääraseid raskekujulised mürgitused, mis mõjuvad iseäranis parandamatul kujul kopsudele, võivad tekkida ammoonsalpeetrit sisaldavate lõhkeainete järelgaasidest, nagu amoniit ja astraliit, mispärast nende lõhkeainete käsitamisel peab olema iseäranis ettevaatlik, et töölisel ei satuks järelgaasidesse ega hingaks neid sisse, mida aga meie oludes kaevandustes sünnib sageli, kuna tuulutamine sünnib enamasti loomulikult teel, mis ei võimalda järelgaaside kõrvaldamist õigeaks ajaks. Iseäranis mürgised on ammoonsalpeetrit sisaldavate lõhkeainete järelgaasid siis, kui lõhkeaine on kaua seisnud ladudes ja on muutunud niiskeks kas laos seis-

misest või märga puurauku sattumisest. Ka siis, kui lõhkekapsel ei ole küllalt tugev laengu plahvatusele viimiseks, teki- vad mürgised järelgaasid. Neid järel- gaase teevad mürgiseks lämmastikok-

süüdid (NO, NO₂). Selle pahe vältimi- seks võiks olla teissuguse lõhkeaine tar- vitusele võtmine, mis ei sisaldaks am- moon-salpeetrit.

27. märtsil 1935. a.

Märkmeid õnnetusjuhtumite vastu kindlustatute õigustest.

Tööinspektori abi O. Vahtra.

Kehtiva õnnetusjuhtumite vastu kind- lustamise seaduse § 384 järgi peavad kindlustatud isikud saama kindlustus- ühinguult kindlustustasu, kui nad töö- võime kas osaliselt või täieliselt on kao- tanud käitise tööde juures või nende tagajärjel saadud kehaliste vigastuste läbi. Kui neil tingimustel olnud õnne- tuse tagajärjeks oli vigasaanu surm, saavad kindlustustasu tema seaduses ettenähtud perekonnaliikmed.

Eeltoodud paragraaf määrab a l u s e, millele tugineb kindlustustasu saamise õigus, samuti t i n g i m u s e d, millistel tekib see õigus, ja määrab kindlaks isikute ringi, kellel on õigus saada kindlustustasu.

Need kolm küsimust, eriti kaks esi- mest, on põhjapaneva tähtsusega kind- lustustasude taotlemisel, mispärast ei ole üleliigne kindlustatuil tutvuda sele- tustega, mis senaator Nolcken omal ajal on annud nende küsimuste kohta ja milliseist allpool on toodud lühike kokkuvõte.

Meil on kehtimas kaks õnnetusjuhtu- mite vastu kindlustamise seadust: TTS VII peatükk, mis haarab käitised, kus on töötamas kuni 4 töolist, ja põlluma- janduse, ja TTS IV peatükk, mille alla kuuluvad käitised 5 ja rohkem töölisega ja laevandus. Seitsmenda peatüki jär- gi lasub vastutus käitiste valdajail isik- likult, kuna neljanda peatüki järgi ei kanna õnnetusjuhtumite puhul vastu- tust enam käitiste valdajad isiklikult, vaid nad peavad sundkorras kuuluma kindlustusühingu koosseisu, kes on vas- tutav kindlustustasude maksmisel. Nen- de kahe seaduse need normid, mis mää- ravad kindlustustasu saamise õiguse a l u s e ja t i n g i m u s e d, olid endises vene seaduses lahkuminevad, kuid kind- lustusseaduste muutmiseks 1923. aas-

tal (R. T. 106) on see lahkuminek ka- dunud, mispärast mõlemate kõne all ole- vate seaduste normid selles osas on üht- lased.

Töökaitse- ja sotsiaalosalakonna direktor J. Sonin (parem külj siia poole) vestlemas Soome end. sotsiaalministriiga Niilo Mannioga.

Käitiste valdajate vastutus tööliste kui ka nende perekonnaliikmete ees va- randusliku kahju puhul, mis on tekita- tud töövõime täielise või osalise kaotu- sega või surmaga käitise tööde juures või nende tagajärjel, tugineb professio- naalsele riisikole. See vastutus varan- dusliku kahju eest on rajatud ohtlikku- sele, mis peitub käitise töötamise tingi- mustes ja olustikus keeruliste mehha- nismide ja seadeldistega töötamisel, milliste juures õnnetusjuhud tekivad töölistega möödapääsmatult tööstuse käigust tingituina, seepärast võib ku- lud, mis tehakse nimetatud varandus- like kahjude tasumiseks, täie õigusega arvata valmistusala kulude hulka. See puht-majanduslik seisukoht on seaduses püstitatud kahjusaajate tasunõudmise

õiguse aluseks. Õigus tasu saada tekib töö ohtlikkust arvestamata, sest tasutakse igasugune varanduslik kahju, mis on tekitatud „käitise tööde juures või nende tagajärjel“, seega mitte ainult kahju, mis on tekitatud käitise valmistusala tööde juures või nende tagajärjel. Kindlustustasu saamise õiguse tekkimise tingimuseks määrab seadus kindlustatule kehalise vigastuse või surma tekitamise „käitise tööde juures või nende tööde tagajärjel“. Toodud väljendus määrab ära põhialuse, kellele on rajatud seaduses kindlaksmääratud vastutus: VII peatükis — käitise valdaja, IV peatükis — kindlustusühing, mitte ainult käitise valdaja või selle volinike enam või vähem isikliku süü tõttu olnud õnnetusjuhtumite puhul, vaid ka kõigi nende õnnetusjuhtumite eest, mis järgnevad võimalikest ohtudest, mis on omased antud käitisele. Teiselt poolt määrab toodud väljendus, et õiguse kindlustustasu saamiseks kutsub esile vaid vigastus, mis on tekitatud otseselt käitise tööst; teiste sõnadega — see õigus tekib õnnetusjuhtumi tagajärjel, mis töölist on tabanud oma professionaalsete kohuste täitmisel sellis käitises, kus ta töötas. Sellest järgneb, et kindlustustasu saamise aluseks on töölisega või teenijaga käitise tööde juures või nende tööde tagajärjel olnud õnnetusjuhtum, mitte aga nende töödele omane ohtlikkus. Pealeselle on tasu saamise õiguse määrajaks õnnetusjuhtumi fakt iseendast, kui see juhtus seaduses ettenähtud tingimustel.

Õigus kindlustustasu saada tekib käitise tööde juures või nende tagajärjel saadud kehaliste vigastuste või surma puhul. Järelikult nõutakse esiteks järgmiste faktide olemasolu: a) tööjõu kaotust või surma; b) kehalist vigastust ja c) käitise tööde juures või nende tagajärjel olnud õnnetusjuhtumit, ja teiseks olustikulist sidet: a) tööjõu kaotuse või surma ja kehalise vigastuse vahel ja b) kehalise vigastuse ja õnnetusjuhtumi vahel.

Olustikuline side õnnetusjuhtumi ja käitise tööde vahel ei ole nõutavaks tingimuseks kahjutasu saamise õiguse omandamiseks, sest ei nõuta, et kehaline vigastus oleks tekitatud „käitise valmistusalaliste töödega või nende töö-

de tagajärjel“, vaid on küllaldane, kui õnnetusjuhtum, mis tekitab kehalise vigastuse, leidis aset, kuigi mitte käitise tööde tagajärjel, vaid niisuguste tööde „juures“. Nõutakse ainult välist sidet kehalist vigastust tekitanud õnnetusjuhtumi ja käitise tööde vahel. Misugune ka ei oleks põhjus, mis kutsus esile õnnetusjuhtumi, peab viidama see juhtum antud õnnetusjuhtumi alla, niipea kui see juhtus „käitise tööde juures“, olgugi et see ei olnud „tekitatud“ töödega või tekkis nende tööde tagajärjel, s. o. ei olnud tingitud ohtlikkusest, mis peitub töös eneses. Näiteks, kui pikselöök tabab töölist „töö juures“, peab sellele juhtumile vaatama kui õnnetusjuhtumile, mis vigastust või surma tuues annab õiguse kindlustustasu saamiseks.

Kindlustusseadus ei ole siiski loobunud igasugusest sidemest õnnetusjuhtumi ja käitise tööde vahel. Esiteks selgub see asjaolust, et kindlustusele kuuluvad ainult töölisel ja teenijad, kes teevad käitises tööd või seisavad tema teenistuses, ja et kindlustustasu saamise õiguse tingimuseks on kehalise vigastuse saamine, mis on tekitanud õnnetusjuhtumit käitise tööde „juures“ või nende „tagajärjel“. Järelikult nõutakse kas olustikulist sidet õnnetusjuhtumi ja käitise tööde vahel või vähemalt nende vahel olevat välist sidet. Ainult ühe selle tingimuse olemasolul tekib õigus kindlustustasu saamiseks. Kindlustusseaduse alla kuuluvaiks tulevad tingimata arvata näiteks need õnnetusjuhtumid, mis on aset leidnud töötegemise ajal tehtavatel parandustöödel ja üldse tööajal tööabinõude ja seadeldiste kordaseadmises, sest säärased tööd on otse ühenduses töötegemise korraga. Iseasi on, kui tööline võttis tööriista enda juure koju ja seal selle kordaseadmises saab vigastuse. Sellasel juhul puudub igasugune, ka väline, side kehalise vigastuse ja käitise töö vahel, sest tööline teostab seda tööd kui oma isikliku tööd.

Nagu eelpool juba tähendatud, tekib õigus kindlustustasu saamiseks käitise töödel kehalise vigastuse saamise faktist iseenesest, hoolimata lepingu tingimuste või nende kohustuste iseloomust, mis töölisel lepinguga on tehtud

kohustuslikuks. Seepärast see tööline, kes sai kannatada käitise tööde tagajärjel sel ajal, kui ta täitis tema peale pandud kohustusi majanduslikul alal või käitise juhatuse ülesandel teostas tehnilisi töid, omab seaduse järgi õiguse tasu saamiseks, kuigi tal töölepingu iseloomu järgi ei olnud mingit tegemist käitise valmistusalaliste töödega.

Et kindlustustasu saamise õiguse tekkimiseks on eeltoodud mõiste kohaselt

vajaline olustikuline või väline side kehalise vigastuse ja käitise tööde vahel, siis kannatanule „kehaliste vigastuste“ tekitamise kohta mingisugust täheandust ei anna. Ei ole nõutav, et need tööd oleksid teostatud piirides, kus käitis asub. On ükskõik, kus neid töid teostatakse, kuid ainult sel tingimusel, et need tööd tehakse mitte ainult käitise juhatuse ülesandel, vaid ka käitise töolistega ja käitise tööna.

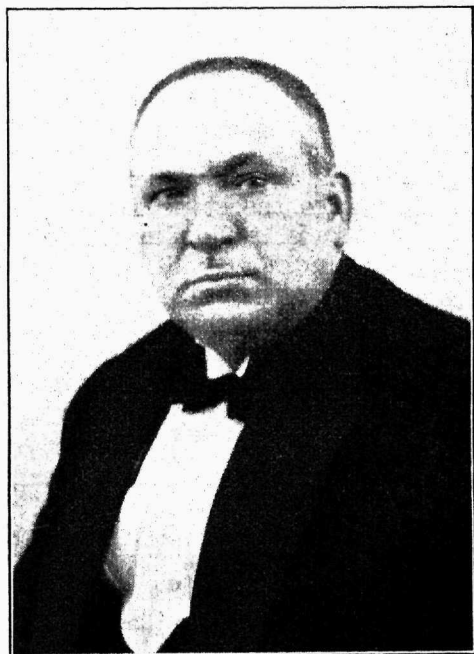
(Pooleli.)

Nakatumine tiisikusega piima läbi.

Dr. med. A. Liin.

Meie rahva surevuse põhjusi vaadeldes paistab silma suur tiisikuse ohvrite arv. See nähtus on leidnud aset juba nii mitme aasta vältel, on leidnud ka kaudset tähelepanu, seni aga pole ükski loodud tõke toonud pidurdust. Rünaku puhul vanapoiste kui riigivaenlaste vastu tähendati sageli, et tiisikuse levimist meie rahva seas soodustab piim, mida saadakse tiisikusega nakatatud lehmadelt. On ju teada, et tuberkuliini reaktsioon näitab meie piimalehmade juures positiivset tunnismärki kaunis kõrges protsendis, mõnes kohas erandita kogu asutuse karja juures. Peame tunnistama, et lehmatiiisikusega võivad nakatuda kergesti meie lapsed, täiesti ohuta pole sellane piim ka täiskasvanuile. Linnas käib lahtine piim läbi mitu asutust, enne kui ta jõuab tarvitajani. Uuemad korraldused taotelevad sihti, et oleks vähem vahepealseid asutusi ja jääks ära „teepealne“ nakatus (nagu laialivedajate, müüjate poolt). Ka lüpsjad peaksid alluma valjule kontrollile, veel parem oleks, kui lüpsmine sünniks mehhaaniliselt. Muidugi, igal asjal on oma hüved ja vead, mõõduandev oleks alati esimeste ülekaal. Võib ju ka juhtuda, et igasuguste „lüpsimasinate“ halb korras-hoid soodustab haiguseidudega piima nakatamist rohkem kui kätega lüpsmine. Hea korralduse juures suudame vältida kõiki neid vahepealseid nakatusvõimalusi. Haiguseidude peallikaks jääks nii siis ainult haige lehm. Satuksime äärmusse, kui me kõik need parimad piimalehmad, kes reageerivad tuberkuliini süstimisele, tembeldaksime tiisikushai-

geiks ja vaataksime nendelt saadud piimale kui haiguseidusid sisaldavale. Tuberkuliini reaktsioon ilmub positiivsena ka siis, kui loom on kunagi põdenud tiisikust ja tal on kehas mõned tiisikusepesad, kus haiguseidud nüüd asuvad vangistatuina. Sellaseid loomi ei saa kuidagi pidada kardedavaiks tiisikuse suhtes, samuti pole nende piim ohtlik nakatuse mõttes. Niisugused lehmad just moodustavad suure enamuse „tiisikushaiged“. Sama olukord valitseb ka inimeste juures. Olgu tähendatud, et

3. jsk. tööinspektor ins. O. Vuht.

kõikidest linnaelanikest annab 90—96% positiivse tuberkuliini reaktsiooni. See ei tähenda veel sugugi, et kõik need linnalased on kardetavad tiisikushaiged. Meie Tallinna elanike keskel tuleb umbes 4 tõsist tiisikushaiget 1000 kodaniku kohta. Sellega on ligikaudu 225 korda (toonitame siin „korda“, mitte inimest) vähem tõelisi haigeid kui tuberkuliini reaktsioon seda näitab. Kunagi tiisikust põdenud ja sellest haigusest ülesaanud lehma piim pole ohtlik tarvitajaile, sest vaevalt võib leida aset juhtum, et korraga pääseb lahti mõni vangistatud tiisikuse idu ja rändab siis vere kaudu otsekohe udarasse ja satub sealt piimasse. Sellasel oletataval rändamisel tuleks tiisikusebatsillil paljudest rasketest tõketest (keha kaitsevallidest) saada üle, mis tegelikult on peaaegu võimatu. On aga tegemist tõelise lahtise tiisikuse protsessiga, kus haigus on täies hoos, siis võib sellane rändamine kergesti teostuda, sest haige keha tõkkes on väga nõrgad. Tegelikult osutub väga ohtlikuks udaratiisikust põdeva lehma piim. Lohutuseks peame aga mainima, et niisuguste piimalehmade iga pole kuigi pikk, vähese piimaanni tõttu ei ole nende pidamine tulukas ja nad satuvad peagi tapamajja. Tähendame siin, et Tallinna piim polegi nii ohtlik tiisikuse suhtes. Uurimused on näidanud, et umbes 1% kõigest linna tarvitamisele tulnud piimast sisaldab tiisikuse (sarvloomade) idusid. Seda pole palju. Nii sisaldab, näiteks Pariisi toodav piim 8% juhul tiisikuse idusid. Igatahes oleks soovitatav, et paljudest kohtadest pealinna toodav piim ei satuks ühte üldnõusse, kus kõik piimad segunevad. Säärasel korral võiks leida aset juhtum, kus vahest tuhande lehma piima kohta satub ühe lehma haiguse (tiisikuse) idusid sisaldav piim. Ühte nõusse kallatuna muutub kogu piim tiisikuse idude kandjaks, muidugi siis, kui batsille leidub niipalju, et

neid jätkub iga liitrilise piimapudeli jaoks. Võib ju ka juhtuda, et ainult osa laialisaadetavast piimast sisaldab eneses tiisikuse pisilasi. Igatahes pole me millegagi kaitstud, et kõigi 999 terve lehma piim ei muutu haiguse (see on tiisikuse) idusid kandvaks ühe haige lehma piima tõttu.

Lõpuks peame tähendama, et oleme sattunud ärevusse asjaolu tõttu, mis tundub ülespuhutuna. Näib, et jätsime kahe silma vahele palju olulisema. Tallinn kui pealinn olgu oma korraldustelt eeskujuks teistele kodumaa linnadele. Kokkuhoiu saavutamise mõttes on ka siin hüljatud nii mõndki vajalist. Tähendame, et Tallinna kooliarstide peres pole juba 2 kooliaasta vältel olnud ühtki kopsuarsti. Kooliskäiv noorsugu, meie rahva tulevik ja Eesti riiklikku ideed kandev jõud, vajab just kontrolli kopsuhaiguste alal. Meie teame, et kasvav organism peab õppima võitlema oma olemasolu eest, võitluses karastatuna on ta siis vastupidav edaspidises elus. Kogemused on näidanud, et sellases võitluses tuleb ette kaunikesel arvil reast väljalangejaid just õppiva noorsoo keskel. Meie tunnustatud tiisikuse vastu võitlemise eriteadlane professor Schlossmann tähendas juba hulga aastate eest, et Tallinnas peaks olema vähemalt kaks nõuandepunkti tiisikushaigeile. Kahjuks on see jäänud tähele panemata aastate vältel. Tegelik elu on näidanud, et üksainus nõuandepunkt on tööga üle koormatud ega suuda küllaldaselt rahuldada kõiki abisoovijaid. Ülalpidamise kulusid võiks aidata kanda Tallinna ja Harjumaa tiisikuse vastu võitlemise selts, mis saab endale sissetulekuid peamiselt riigilt ja osalt ka valge lille müügist.

Igatahes peaksime siin pisut järele mõtlema ja vajaduse korral ühiskonna rahakukru suud rohkem avama.

Palgaline puhkus erateenistuses välismail.

Aug. Gustavson.

Tõelisele on tööjõu ja tervise säilitamiseks suvepuhkus väga suure tähtsusega. Kuna tööliste palgaolud ei võimalda töölisil võtta palgata puhkust, siis on välismail pandud maks-

ma õigus palgalisele puhkusele. Läänud aasta lõpul pandi ka meil maksma seadus, mille alusel tööstustöölisil on aastas õigus 7-päevasele palgalisele puhkusele. Sel puhul tohiks olla

huvitav vaadelda, kuidas on olukord samal alal välismail.

Usaldusväärsed ja küllalt uued andmed selle kohta leiduvad Rahvusvahelise Tööstusbüroo väljaandes „Holidays with Pay“ 1935. aastal.

Küsimuse lahendamise viisid. Palgaline puhkus erateenistuses esineb igal maal, ühes muidugi laiemas, teises kitsamas ulatuses. See on viidud ellu: 1. seadusandlusega, 2. kollektiivlepingutega, 3. vahekohtu otsustega, 4. individuaalse kokkuleppe ja kombega.

Seadusandlus. Seadused palgalise puhkuse kohta erateenistuses on kõik võrdlemisi uued, suuremalt osalt pärast maailmasõjaaegsed. Õige vähestes riikides esinesid vastavad seadused juba enne maailmasõda.

Küsimus ei ole lahendatud, endastmõistetavalt, igal maal ühtlaselt: mõnel maal on see korraldatud eriseadusega, teisel — mõne muu seadusega (näiteks — tööaja seadusega). Mõnes riigis esineb üks üldine seadus puhkeaja kohta kõigi töölade jaoks, teisel jälle on mitu eriseadust — eritöölade järgi.

Esildame alamal lühikese ülevaate erimaa-de seaduste ulatusest ja puhkuse kestusest.

Austrias haaravad puhkeaja seadused praktiliselt kõiki töölisi tööstuses ja kaubanduses, samuti erateenistuse ametnikke, majateenijaid, autojuhte, ajakirjanikke, näitlejaid jne. Töölisel ja majateenijail on õigus 7-päevasele puhkusele 1 aasta teenistuse järele, mis kestvama teenistuse järele järk-järgult tõuseb: töölisel on 5 a. teenistuse järele õigus 2-nädalasele, ametnikel ja majateenijail — 3-nädalasele puhkusele.

Brasiilias — kõigil töölisel ja ametnikel kaubanduses ja tööstuses — 150—200-päevase teenistuse eest 7 päeva, 200—250 p. — 11 päeva ja üle 250 p. teenistuse puhul 15 päeva aastas.

Tšiielis — töölisel kaubanduses ja tööstuses, samuti majateenijad — 220-päevase teenistuse puhul 7 päeva, üle selle — 15 päeva. Ametnikel 1-aastase teenistuse puhul — 15 päeva aastas.

Tšehhoslovakkias — töölised üldse 1-aastase teenistuse puhul — 6 päeva, õpilased ja ametnikud — 6-kuulise teenistuse järele 10 päeva ja 5-a. teenistuse järele 2 nädalat aastas.

Soomes — kõik töölised — 6 kuu teenistuse järele 4 päeva ja 1 a. järele 7 päeva aastas. Ametnikud — 6 kuu järele — 1 nädal, 1-a. teenistuse puhul — 15 p., 5-a. — 3 nädalat ja 10-a. — 1 kuu aastas.

Itaalias — on puhkuseõiguslikud kõik töölised ja ametnikud. Puhkuse kestus 7 päevast — 30 päevani aastas, olenedes sellest, kui kaua on teenitud samas ettevõttes.

Lätis — töölisel ja ametnikel kaubanduses ja tööstuses on õigus 2-näd. puhkusele aastas, kui on teenitud vähimalt 6 kuud samas ettevõttes.

Luksemburgis — on puhkuse õigus kõigil töölisel ja ametnikel tööstuses ja kaubanduses. Puhkuse aeg on 4 päevast — 20 päevani aastas, olenedes teenistuse kestusest.

KARL LUKK,

EHL esimees, „Töö ja Tervise“ vastutav toimetaja, Tartu üldhaigekassa asjaajaja.

Leedus on töölisel õigus 10-päevasele puhkusele aastas. Puhkuse saamiseks on nõutav 1-aastane teenistus.

Poolas — töölisel 1-a. teenistuse järele 8 päeva ja 3-a. järele 15 päeva puhkust aastas. Ametnikel 2 nädalast — 1 kuuni, otsustades teenistuse kestuse järgi.

Daanis — majateenijad 6 päeva aastas. Rootsis — kõik töölised 4 päeva aastas. Rumeenias — kõik töölised 7 päevast — 30 päevani, teenistuse kestuse järgi.

Šveitsis — töölised 6 päevast — 12 päevani, teenistuse kestuse järgi.

Seaduse alusel antav puhkus esineb ka Peruu, Mehhikos, Panamas jne., keskmiselt 6—10 päeva aastas.

Kollektiivlepingutega, kõnealuselt ja vahekohtu otsute järgi reguleeritud palgalisest puhkusest järgmises numbris.

Sotsiaalse Arengu Rahvusvahelise Liidu tegevusest.

Töökaitse ja sotsiaalosalakonna direktor *Joh. Sonin*.

Põhikirja järgi peab Sotsiaalse Arengu Rahvusvaheline Liit oma peakoosolekuid iga kahe aasta järele kord. Peakoosolekuil tulevad lõplikule lahendamisele küsimused, mis on uurimisel olnud eelmisele peakoosolekule järgneva kahe aasta jooksul. Peakoosolekul võetakse küsimuste kohta vastu otsused ja tehakse juhatausele kui ka üksikute maade osakondadele ülesandeks astuda samme otsuste elluviimiseks.

Viimasel ajal on aga liidu tegevuses määrgata kui mitte just seisakut, siis vähemalt tagasihoidlikkust. Viimane peakoosolek peeti 19.—22. oktoobrini 1931. aastal Pariisis. Muutunud poliitilise olukorra tõttu jäi ära 1933. aasta peakoosolek, mis pidi leidma aset Genfis nimetatud aasta septembri lõpul. Koosoleku ärajätmise peapõhjuseks oli Saksamaal toimunud poliitiline muutatus. Esialgu pidi koosolek leidma aset 1934. a. kevadel, kuid siis tulid omakorda vahele Austria sündmused. Liidu esimeheks oli endine Austria liidukantsler Karl Renner, kes Austria kodusõja lõpul areteeriti. See areteerimine pidurdas ka Sotsiaalse Arengu Rahvusvahelise Liidu tööd. 1933. aastal pidid Genfis lõplikule lahendusele tulema järgmised küsimused:

1) Sotsiaalkindlustuse ja hoolekande ülesanded tööliste kaitseks tööpuuduse puhul ja 2) tööaja lühendamise küsimus. Uue küsimusena pidi üles seatama tööpuuduse läbi tekkinud vaba aja mõistlikult kasutamise küsimus, milles sissejuhatava referaadiga pidi esinema dr. E. Stern Tšehhoslovakiast.

Et nendes küsimustes siiski saada edasi ja et liidu tööd mitte täiesti lasta vaibuda, kutsus liidu juhatus 28.—30. maini 1934. a. Genfi kokku töökomisjonide istungid, kus arutati põhjalikult läbi kaks esimest 1933. a. peakoosoleku päevakorrapunkti. Töökomisjonid võtsid vastu järgmised otsused:

A. Tööpuuduse asjus.

Liit konstateeris, et tema suurimaks ülesandeks on praegu teravalt päevakorral oleva tööpuuduse küsimuse lahendamiseni selgitada töötute abistamise küsimusi.

Ta kinnitab, et kartes, nagu võiks plaanikindel töötute eest hoolitsemine olla kahjulik üldisele majanduslikule tasakaalule, ei kannata välja mingisugust teaduslikku kriitikat, vaid, vastupidiselt, töötutele antud toetus annab neile kätte abinõu oma elustandardit ja ostujõudu säilitada ja on sellega vastukaaluks majanduselu demoraliseerimisele ja abinõuks majanduslikule stabiliseerimisele.

Nende kaalutluste valgusel toonitab liit uuesti põhimõtet, et samal määral, mil pakumine ja nõudmine tööturul on tasakaalust välja löödud, töötute tarvidustele, kuivõrd see on vähegi võimalik, peab vastu tulema.

Selleks otstarbeks soovitab liit järgmisi abinõusid:

1. Töölistele, kes sunnitud tööpuuduse all kannatavad, tuleb maksa kahjutasu ja nimelt:

a) kindlustusameti näol niikaua kui tööpuuduse riisiko on tehniliselt ettemääratav ja kuulub sotsiaalkindlustuse rakendusalaale;

b) säärast liiki hoolekandeliste korraldusvõtete alusel, missuguseid avaliku võimu kesk- või kohapealsed kandjad praeguse kriisi kestes on olnud sunnitud tarvitusele võtma, et ühekordselt või kestvalt anda tööpuuduse toetusi; need korraldusvõtted tuleb viia tihedasse sisse- ja väljast maksva kindlustussüsteemiga.

Kindlustus- ja hoolekandeliste sammete kindlaksmääramisel, mis antakse töötutele, tuleb esimeses järjekorras pidada silmas töötute ülalpidamise kohustusi ja kohalikku elukallidust.

2. Töötute kindlustus- ja hoolekandeliste sammete valitsemine peab olema tihedas sidemes avalike töövahetalitusasutustega. Viimased tuleb korraldada nii, et nende kaastöö nimetatud sammete valitsemisel ei segaks nende eneste ülesannete täitmist.

3. Töötutele peab võimaldatama üldist ja kutseharidust täiendada. Teatud tingimustel võib noortele töötutele või isegi mõnelede liiki-tele vanadest, kes on sunnitud oma elukutset muutma, täiendusõpetusest osavõtmine teha sunduslikuks.

B. Tööaja lühendamise asjus.

I.

Rahvusvahelise Sotsiaalse Arengu Liidu tööaja küsimuse tehniline töökomisjon konstateerib, et tööaja küsimus, kui majanduslik või sotsiaalne olm, ei ole käsiteldav üksikult, vaid see on seoses toodangu tehniliste tingimustega. Paljudes maades ei ole majandus kohaldatud vastavalt uutele tingimustele, mis on tekkinud erakordselt kiiretest tehnika edusammudest. Viimased on välja kutsunud väga mitmesuguseid mõjuavaldusi, kuid sellejuures ei ole leidnud küllalt tähelepanu inimene kui toodangu tegur.

Selle tagajärjeks on määratu tööpuudus, mille raskeid sotsiaalseid tagajärgi tuleb tingimata pehmedada.

Ülaltoodu põhjal loeb tehniline töökomisjon end õigustatuks, ilma et ta eitaks ka teisi abinõusid tööpuuduse vastu võitlemiseks, näiteks sundkooliaja pikendamine ja pensionile mineku õiguse andva vanaduse vähendamine, väljendama, et:

II.

tööaja lühendamine 40 tunnile nädalas kaubanduses ja tööstuses on üks tähtsamatest sammudest, mis tuleb otsekohe astuda ja mis võimaldaks tööviiside tõusva mehhaniseerimise läbi toodanguprotsessist väljalülitatud töölisi uuesti toodanguprotsessi viia tagasi;

III.

tööaeg tuleb seadusandlikul teel lühendada 40 tunnile nädalas, enne kui 40-tunniline töönädal arvatava tagasipöörangu puhul normaalsele majandustegevusele leiab uuesti täielist kasutust ja selle tõttu tehnika edukäigu läbi vaba-

nenud töölised lõplikult toodanguprotsessist jäävad välja.

IV.

Tehniline komisjon kutsus üles ühinguid oma piirkonnas tööaja lühendusele poolehoidjaid verbima ja nii rahvuslikus kui ka rahvusvahelises ulatuses selle läbiviimisel üles astuma ja ühel ajal uurima, missugusel teel säärase abinõude läbiviimisest tekkinud majanduslikke mõjusid saaks kõige paremini juhtida töölisklassi olukorra parandamiseks.

V.

Kuna tööaja lühendamine palkade endiseks jäämise puhul enesega toob kaasa toodangu kulude tõusu küsimuse ja kuna Rahvusvahelisel Tööküsimuste Ühendusel võimalik ei ole teateid muretseda nende kulude suuruse kohta üksikutes tööharudes mitmesugustes maades, sest riigid ei ole neid andmeid kogunud, soovib tehniline komisjon, et iga valitsus võtaks ette uuringud selle majandusliku küsimuse kohta, kusjuures iga majandusharu kohta eraldi oleksid tarvilised järgmised andmed:

1. Vahekord palkade ja tööstuste toodangu üldkulude ja üldsissetulekute vahel;

2. tööstuses ettevõtetud organisatooriliste ja mehhaaniliste muudatuste tõttu tekkinud kulud;

3. vahetusliku töö sisseseadmise või teiste menetluste võimalused, mis lubaksid kokkuhoiu tõttu üldkuludes tööaja lühendamisest hoolimata jääda endiste palkade juure.

Tööpuuduse komisjonis oli paaruaudjaks Cambridge'i ülikooli professor J. Cohen ja komisjoni töid juhtis endine Soome sotsiaalminister, praegune töökaitse direktor N. Mannio.

Tööaja komisjonis oli paaruaudjaks end. Tšehhoslovakkia tööminister dr. L. Vinter ja komisjoni juhatajaks end. Belgia tööminister prof. E. Mohaim.

Mõlemate komisjonide otsused tehti teatavaks XVIII rahvusvahelisele töökonverentsile ja selle kaudu kõigile valitsustele.

Vahepeal aga jätkati mõjuavaldamist Austria valitsusele, et viimane annaks luba Rennerile liidu iuhimisest võtta osa ja sel otstarbel sõita välismaale.

Kuna liidu juhtide seas on mitmed väga tuntud poliitika- ja teaduseilma esindajad, siis andis Austria valitsus järele ja lubas dr. Renneril sõita välismaale.

27. jaanuaril 1935. a. peeti Baselis Sotsiaalse Arengu Rahvusv. Liidu juhatuses koosolek üle hulga aja jälle täies koosseisus ja esimehe dr. Renneri juhatusel. Sel koosolekul otsustati peakoosolek kokku kutsuda 1935. a. septembri teisel poolel Brüsselis. Samuti otsustati kokku kutsuda 1936. a. oktoobris Prahast sotsiaalpoliitika maailmakongress. Viimase päevakorra määrab kindlaks Brüsseli peakoosolek.

Brüsseli peakoosolekuks tehti kõikide maade ühinguile ülesandeks uurida plaanimajanduse küsimusi, eriti järgmisi:

a) Sotsiaalsetest huvidest tingitud rahvuslik ja rahvusvaheline krediitide kontroll.

b) Riiklik, resp. korporatiivsed ja ühismajanduslikud seadised ja ametiühingute vabadus.

c) Riigi kohustused tööpuuduse suhtes.

Samuti peavad ühingu esinema Brüsseli kongressil aruandega rahvusvahelistel töökonverentsidel vastuvõetud konventsioonide täitmise kohta nende maadel. Brüsselis tulevad arutusele konventsioonid nr. nr. 1, 14, 20, 30 ja 31.

Aruanded peavad sisaldama järgmisi andmeid:

I. Mispärast nendest konventsioonidest mõni teie maal ei ole ratifitseeritud?

VOLDEMAR LUKSEPP,

EHL juhatusse liige, „Töö ja Tervise“ lähem kaastöölaine, Rakvere ühishaigekassa asjaajaja.

II. Kui konventsioon on ratifitseeritud, kas ta läbiviimine sünnib õigesti?

III. Kui konventsioon on ratifitseeritud ja läbiviimine ei sünni õigesti, siis missugused põhjused on selleks?

Peakoosolekul otsustati esitada veel liidu põhikirja muutmise ettepanek. Peamuudatus seisab juhatus liikmete arvu suurendamises. Seni oli 21 juhatusse liiget. Nüüd tahetakse valida 25—30. See on tingitud soovist, et juhatuses oleksid esindatud kõikide maade ühingu.

Koosolekul teatas dr. Renner, et ta loobub presidendi ametist. Koosolek otsustas teda tänada suure töö eest, mis ta seni liidus teinud. Uueks presidendi kandidaadiks esitatakse peakoosolekule prantsuse senaator ja end. tööminister Justin Godard.

Uueks juhatusse liikme kandidaadiks esitatakse ka Eesti ühingu esimees J. Sonin.

Ravikorraldus ja haigekassa.

L. Johanson.

Ühenduses haiguskindlustuse ümberkorraldamise kavatsustega on hakatud ka asjahuvilistes ringkondades avaldama seisukohti. Kui seda tehakse asjalikult ja kaalutult, siis on sellest ka tulu.

Kahjuks ei saa seda ütelda kõigi seni kuuldavale tulnud sooviavalduste ja seisukohavõtmiste suhtes.

Uue haiguskindlustuse seaduse suhtes on töövõtjail õieti kolm põhinõudmist: 1) haiguskindlustuse ulatuse laiendamine kõigi töövõtjate kohta, 2) kassaosaliste omavalitsus, 3) seniste tehniliste puuduste kõrvaldamine.

Haiguskindlustuse ulatuse kohta on avaldanud oma seisukohad Eesti Haigekassade Liit, töölisühingud, aga ka väike- ja kesktöösturite esindus. Esimesed ongi püstitanud nõudmise, et haiguskindlustuse alla peaksid kuuluma kõik töövõtjad, see on — töölised ja teenijad, vaatamata töö alale. Kesk- ja väikeettevõtete või käitiste omanike mingi esitus ei vaille sellele vastu, küll aga nõuab ettevõtete valdajaile erilisi soodustusi.

Haigekassade omavalitsuse vastu on avaldatud juba mitmelt poolt kirjutusi. Nii on töösturite esindajad nõudnud töösturite osavõttu haigekassade valitsemisest, arstide poolt jälle soovitatakse, et haigekassade valitsemisest peale kassaosaliste ja töösturite esindajate võtku osa ka arstide ja omavalitsuste esindajad.

Väga omapäraseid mõtteid avaldab dr. J. Vilms, käsitelles arstide koja ülesandeid „Päevalehes“. Ta kirjutab, et:

„Praegune haiguskindlustuse arenemine on jõudnud sarnasesse olukorda, et eesti mitmekümnetuhhandel haigekassa liikmel ei ole korraldiku vaba arsti valikut, vaid neil töötavad kindlapalgalsed arstid. Võimalused vabalt arsti valida puuduvad peagu täieliselt. Haigekassad ei maksa välja usalduse järele valitud arsti kulu. Haige peab leppima temale määratud arstiga. Seejuures on veel eriti välja arendatud ambulatooriumide süsteem.“

Need väited ei ole õiged: Tõsiasiad on järgmised:

Enne haiguskindlustuse teostamist valitses olukord, kus suuremate vabrikute juures olid oma ambulantside ja üks või paremal juhul paar kindlapalgalist arsti. Vähemad ettevõtted, kes oma tööliste võimaldasid arstiabi, pidasid endal lepinguarsti. Mingit vaba arsti valikut ei olnud. Need töölised, kellele ettevõtte poolt arstiabi ei võimaldatud, kasutasid omavalitsuste raviasutusi. Tartus kasutasid töölised peamiselt ülikooli kliinikuid, kust kas hinnata või odava tasu eest saadi arstiabi ja kust ka arstina haige juure koju saadeti — vanema kursuse üliõpilasi.

Missugust kuju kandis arstiabi korraldus Tallinna käitistes, see on ju teada: vabrikul oli oma arst, kes siis ühtlasi oli ka spetsialistiks igal alal. Mõnes ettevõttes tuli leppida velskeriga.

Säärane olukord kestis edasi ka haiguskindlustuse maksvuse ajal seni, kuni arstiabi korraldus oli ettevõtja käes. Ravikorraldus muutus paremaks alles selle järele, kui haigekassad selle võtsid enda kätte. Nüüd asendati üks ettevõtte arst või velsker hulga arstidega, võimalikult igalt erialalt. Nüüd alles jõuti seal, kus seda olud vähegi lubasid, vaba arsti-valiku juure. Ka Tallinnas, kus haigekassa arstide arv on piiratud, on haigekassaosalisel siiski mingi vaba arsti valik, mis tal enne haigekassat täieliselt puudus. Tallinna haigekassal on ka ambulantsid — aga need olid ka varem ettevõtete juures. Vahe on ka siin suur: vabriku primitiivses ambulantsis oli üks arst kõigi haiguste tarvis, nüüd on ambulantsid erialade järgi, varustatud tarviliste abinõudega, ja igas ambulantsis on mitmed arstid, nagu seda vajadus ja haigete arv nõuab. Pealeselle on ka võimaldatud eriravi. Ambulantsse leiame ka Narva üldhaigekassal: ka siin on haigekassaosaliste ravimisele rakendatud rida arste. Mõnel haigekassal on veel oma hambaarstimiskabinett — ja see on ka kõik.

Teistel haigekassadel ei ole oma ambulantsi, vaid haiged kasutavad vaba arsti valikut.

Jutt sellest, et haige peab leppima temale määratud arstiga, samuti jutt ambulatooriumide süsteemi erilisest väljaarendamisest — on alusetu.

Olgu tähendatud, et just riigiasutustel on oma arstid, raudteel ka Tallinnas oma ambulants, ja kindlapalgalsed arstid — dr. J. Vilms siin vaba arsti valikut ei kaitse ega nõua.

Haigekassad ei ole üldiselt tegutsenud arstidegi huvide vastaselt, küll aga arstiabi teinud kättesaadavamaks neile, kellest väga paljud muidu oleksid pidanud sageli sellest jääma ilma. Ka on haigekassad arstiabi korraldust parandanud võrreldes sellega, missugune see oleks praegugi veel haigekassata. On veel vabrikuid, kus ravimine on ettevõtte, mitte aga haigekassa käes. Sinna pilku heites nähakse, kuidas just seal on kindlapalgalsed arstid, ilma mingi vaba valikuta. Kui oleks haigekassata arstiabi korraldus parem, ega haigekassa-osalised olekski arstiabi võtnud haigekassa kätte. Häda sundis neid selleks. Hilisem näide: Sindis oli vabriku haigekassa. Tööliste ravimine oli ettevõtte korraldada. Asutati uus vabrik. Selle töölised otsustasid, et nad ei taha kuuluda Sindi vabriku, vaid Pärnu ühishaigekassa alla. Mispärast? Just ja ainult seepärast, et Sindis oli ravikorraldus ettevõtte käes, kes tohterdas vabrikuhaiglas ja kindlapalgalise arstiga, Pärnu ühishaigekassa aga korraldas ravi ise — tal oli arstide-võrk.

Kui dr. Vilms ütleb, et kogu arstimine muutub teatavas mõttes „suurkäitiseks“ või masindamiseks, siis oli see maksev tööliste ja sõdurite ravimise kohta enne haiguskind-

lustust ja praegu on see maksev tööliste kohta veelgi seal, kus ravikorraldus ei ole haigekassa käes.

Mida õieti soovib dr. J. Vilms, seda võtab ta kui korporatiivse korra üks ägedaimaist pooldajaist kokku järgmiselt:

„Läinud aastal korraldati Saksas ka haigekassad ümber. Arstiküsimused anti täielikult arstide korporatsiooni kätte, vaba valik kindlustati, haigekassa ambulatooriumid suleti, arstide valimine võeti haigekassalt, nõukogudesse määrati ka arstid liikmeks, pandi maksa kollektiivlepingud arstidega, seati sisse tasu töö suuruse järele jne. Ühe sõnaga, teostati peaaegu kõik tervishoidlikud ja arstlikud nõuded, mis kogu maailma arstkond on nõudnud just üldsuure kasu pärast.“

Ka see pole õige. Dr. J. Vilms on liig vaimustatud Saksamaa praegusest režiimist, pidades sealsetid reaktsioonilisi ja ebakultuurilisi samme „tervishoidlikkudeks ja arstlikkudeks nõudeiks, mis kogu maailma arstkond on nõudnud just üldsuure kasu pärast.“

Ei saa küll seda, mis sotsiaalkindlustuse alal Saksamaal viimaseil aastail on teostatud, pidada kogu maailma arstkonna nõudmiseks üldsuure kasu pärast.

Kui Saksamaal oli varem eeskujulik haiguskindlustus ja täielikem ravi korraldus, siis just viimaste aastate „reformidega“ lõhuti see ära ja asendati uuega, mis ei ole sobiv haigele ega ka arstile. Need reformid tõid ravikorralduse lõhkumist ja kärpimist. Et selle uue korra juures arstid saaksid tasu töö suuruse järgi ja see neid nüüd rahuldaks, ei ole ka õige. Ei ole see tasu ka suurem kui varem, vaid on üldiselt väiksem. Saksa arstid on nüüd sunnitud olema rahul halvemate tingimustega kui varem, enne Hitlerit. Vahe seisab vaid selles, varem võisid nad arvustada ja paremat nõuda, nüüd aga peavad nad olema rahul ja vaikima. Sest neil pole kodaniku õigusi ega ei ole ka vaba avalikku arvamist. Valitseb diktatuur.

Kui Eesti haigekassade ravikorralduses nii mõndki on tarvis parandada ja muuta, siis küll selles sihis, et ravikorraldus oleks otstarbekohasem, selle juures arstid saaksid kõikjal ka korralikku tasu. Siin tuleb kainelt kaaluda. Saksamaa eeskuju järgi käies muutuks olukord nii haigekassa-osalistel kui ka arstidel võrratult halvemaks.

Kui Eesti haigekassad on pidanud arstiabi vahest kitsendama, siis seepärast, et piiratud sissetulekute pärast see oli paratamatu. Kurjast tahtest pole midagi tehtud. Küll on aga kõigil haigekassadel püüdeks — arstiabi korraldada võimalikult paremini.

Senine ravimaks, 2% haigekassa-osalise palga järgi arvates, ei ole seni osutunud küllaldaseks, et kõike korraldada nii, nagu see oleks tarvilik, iseäranis siis mitte, kui haigusi ja taude on rohkesti. Haigekassadel on tulnud üle elada õige sagedased gripilained, vahetevahel teisigi nakkushaigusi, mis on võtnud taudi kuju.

Eriti tööliste palk on madal, selle tulemuseks ühelt poolt — vähene sissetulek haige-

kassale, teiselt poolt aga ebaterve kodu ja puudulik toitmine. Eesti tööasutuste ruumid ei vasta väga sageli tervishoiu nõudeile. See kõik mõjutab haigestumiste arvu ja haigekassa väljaminekuid.

Kuigi Eestis on võrdlemisi rohkesti arste, siiski on arstiabikorraldus puudulik, eriti maal. Haigekassad oma organisatsiooniga on siin toonud parandust.

Ei ole küll tõsist põhjust kellelgi asuda haigekassade lõhkumisele, nagu seda näeme diktatuuririikides. Eesti arstide ja kõigepealt rahva tervishoiu huvides on — haiguskindlustuse ulatuse laiendamine, ravikorralduse ja

EDUARD ROSENBERG,

end. EHL esimees, praegu revisjonikomisjoni esimees, kauaaegne EHL ja Balti Puuvilla vabriku haigekassa tegelane. Balti Puuvilla vabriku pearaamatupidaja.

abistamise väljaarendamine, mitte aga mõne diktatuuririigi meeletu mustri järgi lõhkumine.

Lõpuks, mis puutub Eesti arstidesse, siis nende vastu, tänu arstide kohusetundele, on püsinud rahva usaldus ja austus, mis järjest kasvab.

„Bürokraatliku“, „masindaja“ ja ärimehest arsti tüüp leiab Eestis väga vähe esindajaid. Vene polguarstigi pole Eestis leida. Eesti kaitseväge arstid on väga lugupeetud ja otsitavad.

Kohusetruult ja abivalmilt asuvad Eesti arstid oma vahipostidel linnas kui ka maal. Väga mitmesugustel põhjustel pole nende aineeline seisukord kerge, aga siin ei saa ometi tulla süüdistama haigekassasid, kes raviolusid on ainult parandanud. Üldiselt saavad ka Eesti arstid väga hästi aru töötava rahva olukorrad ja haiguskindlustuse ning haigekassade hädavajalisusest ega ole haiguskindlustusele vaenulised, välja arvatud mõni üksik politisee-

rima tikkuv arst, kes igal pool püüab torkida nagu tõmp nõel, aga seni veel kusagilt pole läinud läbi. Aga sääraseid iseloomu leiame Eesti arstide keskelt kaugelt vähem kui muil aladel — nagu öeldud, vaid mõne üksiku.

Meie oleme vaba arsti valiku pooldajad. Sinna poole tuleb püüda, seda tahavad ka haigekassa-osalised. Et see oleks võimalik, peab haigekassade ja arstide vahekord olema normaalne, ühe sõnaga — asjalik.

Tuleb hinnata arstide tööjõudu vääriliselt

ja õiglaselt. Tuleb hinnata nende arenenud kohusetunnet, millega nad täidavad oma raskeid ülesandeid. Ei saa aga ka lubada, kui püütakse maha teha neidki väheseid ravikorraldusi, mis võimaldavad tööliste ja teenijale õigeaegse ja asjatundliku arstiabi. Neid ravikorraldusi tuleb Saksa eeskujul lõhkumise asemel välja arendada, muuta otstarbekohasemaks. See on rahva tervishoiu, rahva tööjõu alalhoidmise huvides ja selles sihis on tegutsenud ka arstikond, välja arvatud üksikud.

Veel prostitutsiooni vastu võitlemisest N. Venes.

Eelmises „Töö ja Tervise“ numbris tõime kirjelduse prostitutsiooni vastu võitlemisest Nõukogude Venemaal. Käesolevas artiklis püüame anda edasi muljeid, mis tõi eneseaga kaasa hiljuti Venemaad külastanud inglise töölislükumise tegelane Barbara Ayrton Gould, kes avaldas saadud muljed inglise töölispartei kuukirjas „Labour“.

Autor mainib sissejuhatuses, et ta kaugeltki ei kiida heaks praegust valitsevat vene režiimi, kuid ta ei või tunnustamata jätta venelaste suurt tööd, mis nad on saavutanud ühiskondlike pahede kõrvaldamisel, enne kõike aga prostitutsiooni vastu võitlemisel. Laseme teda jutustada oma muljeist Moskas asuvast moodsaimast prostituutierijate eraldusmajast.

„Ma astusin võrdlemisi jahedasse võõraste-tuppa, kuhu mind tõi peaõde — keskealine sümpaatne daam.

Vene prostitutsiooni ajalugu enne revolutsiooni oli üks kõige mustemaid maailmas. „Kollase pileti“ süsteem oli täiuslikult välja arendatud. Iga tänaval äriteja naine — prostituut — oli politsei poolt varustatud erilise kollase tähega, mil leidus omaniku pilt ja tänava ning maja kirjeldus, kus naine elutses. Seal oli tähendatud ka politseijaoskonna asukoht, kus naine pidi end igal nädalal registreerima, et ta omaks õiguse oma „ametiala“ jätkamiseks. Kord kuus pidi ta minema ka erilisse „haigemajja“ ülevaatusele, kus siis pärast kontrolli lubati tal uuesti oma kutsed jatkata.

Tsaristliku Venemaa prostituudid olid muudetud orjadeks. Nad ei tohtinud politsei nõusolekuta lahkuda senisest elukohast, samuti ei olnud neil mingit luba välispassi saamiseks maalt lahkumiseks.

Sõja eel oli üks Moskvas registreeritud üle 20.000 prostituudi. Kahtlemata aga oli see arv veelgi suurenenud sõja-aastail.

Pärast revolutsiooni olukord muutus. Bordellid kaotati ja nendega ühes ka „kollase pileti“ süsteem, kaasa arvatud ka vastavate tunnistuste andmine, registreerimine ja alaline arstlik kontroll. 1923. aastal alati energiliselt võitlema prostitutsiooni vastu laiemas ulatuses. Asutati hulk profilaktooriume üle maa, kus anti vastavat arstlikku abi ja ravi. Kõik naised ja tütarlapsed kutsuti neid asutusi kasutama. See kampaania andis tulemusi ja

nüüd võidi ravialuste puudusel profilaktooriumide arvu vähendada. Nii ongi Moskvasse jäänud ainult üks ülalnimetatud profilaktoorium, kusjuures prostituutide arv on 20.000 pealt langenud nüüd Moskvast 500 peale. Muidugi mängis prostitutsiooni arenemisel palju kaasa tööpuudus. 1923. aastal oli üle 1.000.000 naise ja tütarlapse sunnitud endale ülalpidamist teenima oma keha müümisega. Paljud neist olid alacalised, paljud ei teadnud mingit ametit. Oli ka neid, kes puht-lõbu pärast läksid sellele teele, tänu pärast revolutsiooni esile tulnud kõlbelise elu mõiste langusele. Nüüd, 10 aastat hiljem, on neist suurem hulk muutunud korralikeks kodanikeks, kes töötavad kontoreis, vabrikuis jne., teiste samasuguste naiste kõrval. Tõepoolest, 52 naist sajast on pöörnud oma endisele eluviisile selja ja teenivad ausa tööga endale leiba.

Selles asutuses, mida ma külastasin, oli üle 100 naise ja tütarlapse. Sellesse mahub küll 140 hoolealust, kuid see ei ole iialgi täis. Ma õppisin seal tundma ravimisviisi igas ta avalduses, samuti ka ravialuste eest hoolitsemist, ja nende kasvatamist. Kui nende tervis on niivõrd korras, et neid saab välja lasta profilaktooriumist, siis võimaldatakse neile viibida veel mõni aeg kodudes või sanatooriumides. Profilaktooriumis on ette nähtud ravi-aeg 6 kuust kuni 5 aastani, kusjuures ravi-aluseid õpetatakse tegema mitmesuguseid töid, nii et nad lahkudes sellest asutusest omavad juba väljaõppinud tööliste elukutset. Seal on tekstiiltööstus, kus leiab tööd enamik naisi. Kohtasin ka tütarlast, kes valmistas end kui andekas kirjaniku elukutset vastu. Teine tütarlaps omas hea hääle ja õppis muusikakoolis ooperilauljanna elukutset. Kõik tütarlapse peavad õppima ega tee sel ajal mingit tööd.

Tekstiiltööstuses teenivad naised 100 rubla ümber kuus, kusjuures nad maksavad oma ülalpidamise kuludeks 55 rubla. Ülejäänud raha võivad nad tarvitada oma äranägemise järgi. Head töölisel, n. n. „lööktöölised“, teenivad ka kuni 180 rubla kuus. Profilaktooriumis koheldakse neid naisi samuti nagu teisi töölisi. Neil on sama tööaeg ja -tingimused nagu teistelgi töölistel. Majatööd teeb ja kõõgi eest hoolitseb ametiühingute tingimuste kohaselt naine, kes eelistab koduseid töid

tööstuslikule. Pärast tööd võivad naised lahkuda õhtuks välja, kuid tütarlapsed alla 18 aasta peavad olema kodus juba kell 10 õhtul. Kui ma olin sinna jõudnud, siis oli parajasti töö lõpnud. Osa naisi valmistus välja minema, mõned lamasid, kuid väiksem grupp noori tüdrukuid oli parajasti tantsimas kellegi nende kaaslaste mängu saatel. Õhkkond asutuses oli rõõmus ja sõbralik. Igauks näis õn-

nelikuna ja rahuldatusena. Ma pärsin veel teateid distsipliini üle ja mulle seletati, et see sünnib laiemal töölismassi kontrolli all.“

Lõpuks lausub autor, et meie (inglased) võiksime palju õppida sellest. Näib kuidugi võõrastavana, et maa, kes on kristliku vaimu ära heitnud, on omakorda ainuke maa, kus ei pakuta kivi inimkonnast väljaheidetuile, vaid kasvatatakse neist korralikud kodanikud.

Viljandi ühishaigekassa tegevusest.

1935. a. märtsikuu 24. päeval oli Viljandi Sakalamaa Jahiseltsi ruumides Viljandi ühishaigekassa 1. aasta korraline peakoosolek, millest võttis osa 65 valitud volinikust 49 voliniku. Koosoleku avas juhatuse esimees Th. Jürgenson. Koosoleku juhatajaks valiti ühel häälel: Th. Jürgenson, abiks Aug. Paal, protokollijaks Paul Paal ja abiks E. Lents. Peale nende valiti veel põhikirja § 67 nõudeil protokollile allakirjutajaiks ja ühtlasi ka hääletugejaiks volinikud Joh. Männingo, Vold. Ojasson ja Tõnis Ojakäär.

Kuna aruanded trükitult ühes päevakorraga kõigile volinikele olid kätte saadetud, siis nende ettekandmist ei soovitud, vaid aruanded otsustati võtta teatavaks ja kinnitati ühel häälel.

Järgmisena tulid arutusele esitatud palved ja nende kohta seisukoha võtmised. Kassaliige Greete Sotter palus võimaldada talle juhatuse poolt peakoosoleku määruste põhjal tasumata jäetud abiraha väljamaksmist, kuna tema kui vanem inimene olevat olnud määrustest täiesti teadmatu. Asja igakülgsest kaaludes ja volinike arvamisi kuuldes leiti, et juhatuse on toimunud täiesti õigesti, kuid arvestades inimese seletusi otsustati käesoleval juhul G. Sotterile teha erand ning lubada juhatust talle saamata jäänud abiraha kr. 5,40 tasuda.

Järgmisena oli esitatud palve võtta kaalumisele o.-ü. Meleski klaasivabriku juures valitsev arstiabi saamise kord. Nimelt ei olevat sealsed kassaliikmed rahul ei praeguse arstiga ega ka kassa juhatuse poolt kohale palgatud kassa usaldusmehega. Esimene olevat liiga pealiskaudne ega tulevat igal tarvilisel juhul Meleskisse kohapeale välja (arst elab Meleskist 17 km, s. o. Kolga-Jaanis), kuna teine olevat jällegi muidu mittevastuvõetav ja nemad soovivat kohapeal ise valida usaldusmeheks isiku.

Pikemate vaidluste ja juhatuse selgituste ettekandmise järele tehti ettepanek, et arstiabi küsimus antaks juhatusele kaalumiseks, kes siis ükskord asja selgitades saaks selle järgmisele peakoosolekule ette kanda või ise selle lahendada, kuna aga kassa usaldusmehe kohta ülestõstetud küsimus ei leitud olevat küllalt põhjendatud, sest sel ei olevat olnud igal juhul võimalust liikmete soove rahuldada, kunas rahuudusel ja kunas ajapuudusel. Otsustati aga juhatusele ette kirjutada, et see pöörduks o.-ü. Meleski klaasivabriku juhatuse poole pal-

vega, et lubataks kassa usaldusmehele ühel kindlal päeval nädalas mõni tund kassaliikmete vastuvõtmiseks (usaldusmees on ühtlasi vabriku ametnik) vabriku kontoris, kuna mujal Meleskis vastavaid ruume ei ole.

Seletusi ja ettepanekuid arvestades otsustati viimane ettepanek tunnistada vastuvõetavaks lootuses, et kohapeal ettekantud rahulolematust tekitav olukord suudetakse peatselt hea tahtmise juures kõrvaldada.

Otsustati ka edaspidiseks jätta juhatuse kui ka revisjonikomisjoni liikmete ja nende asemike arv endiseks, s. o. juhatusse 5 ja revisjonikomisjoni 3 liiget. Valiti juhatusse: Th. Jürgenson, Aug. Paal ja L. Tammann 28 häälega, Aug. Lepik 21 ja J. Türk 16 häälega. Neile asemikeks said volinikud G. Mihkelson 33 häälega, A. Käik 28 häälega, V. Ojasson 21 häälega, G. Oidermann 20 häälega ja O. Kullerkupp 19 häälega.

Revisjonikomisjoni liikmeiks valiti A. Kukk 35 häälega, J. Savits 24 häälega ja A. Piir 23 häälega. Neile asemikeks A. Leisner, J. Luhaäär ja K. Pöder.

PAUL PAAL,
õigusteadlane, „Töö ja Tervise“ kaastööline,
Viljandi ühishaigekassa asjaajaja.

Pärast seda tutvustas peakoosoleku juhataja volinikke Eesti Haigekassade Liidu XIII kongressi päevakorraga Tallinnas 4. ja 5. mail s. a., kuhu otsustati saata 2 saadikut. Valimistel said saadikuks kõige enam hääli saanud kandidaadid Th. Jürgenson 36 ja Paul Paal 26 häälega. Neile asemikeks jäid L. Tammann ja Aug. Paal.

Kinnitati haigekassa koosseisu 13 pisikäitist.

Läbirääkimistel juhatuse esimees Th. Jürgenson teatas, et aprillikuus 1935. a. täitub 10 aastat haigekassade häälekandja „Töö ja Tervise“ ilmumisest. Kuna nimetatud ajakiri on ainuke, kus leiavad käsitel mist haiguskindlustusse puutuvad küsimused, siis on iga kassaliikme kohus seda kuukirja toetada telli-

miste teel. Eriti tuleb kuukirja tellimine panna igale volinikule südamele. Kuna aga tellimised üksi veel ei aita katta lehe ilmumise kulusid, siis palus ta juhatuse nimel volinike arvamist, et kas ei oleks otstarbekohane lehele ta 10. aasta päevaks annetada toetuseks mõni summa. Volinikud ettekannet ära kuulades otsustasid üksmeelselt juhatuse algatust toetada ja lubada „Töö ja Tervisele“ toetuseks ühekordselt 1935. a. kr. 25.—.

Käsiteldi veel Meleski volinike poolt kohapeal valitsevat olukorda, mida nad palusid neile soodsalt lahendada, ja tehti volinike keskel ettepanek, et edaspidiseks töötataks välja haigekassa peakoosolekute pidamise kokkord. Ettepanek leidis pooldamist, selle väljatöötamine jäi juhatuse hooleks.

Rakvere ühishaigekassa teated.

Muljeid Rakvere ühishaigekassa peakoosolekult.

V. Luksepp.

Koosolekul 24. märtsil puudus see tavaline üksmeel, mis viimaste aastate jooksul on saanud nii omaseks ja harilikuks ja mis on möödapääsmatult vajaline iga ühiskondliku tegevuse edukuseks.

Uued volinike valimised, mis viidi läbi 7. märtsil s. a., töid enesega kaasa „värsket — kahjuks ka rahulolematut — verd“, kes ei osanud koosoleku päevakorraga neile kättesaadatud haigekassa aruandest ja selle võrdlemisi põhjalikust analüüsist lugeda välja, et 1934. a. on Rakvere ühishaigekassa kassaliikmete kätte haiguse abirahasid maksnud Kr. 1300,28 ehk üle 25% rohkem kui eelmisel — 1933. — a.; et perekonnaliikmete ravikuludeks ja toetusteks on maksetud Kr. 2162,78 ehk üle 30% rohkem ja kassaliikmete ravikuludeks Kr. 3163,50, mis on jälle üle 25% rohkem kui 1933. a.

Need on haigekassa soodustuste silmapaistvad suurenemised, kuid koosolekul leidis üksikuid volinikke, kes neid ei osanud hinnata.

Haigekassa tegevuses tuleb paratamatult mitte harva keelduda kassaliikmete soovide täitmisest seaduse ja määruste vastase arstiabi võimaldamise ja toetusrahade maksmise alal.

Keeldumine aga toob enesega kaasa vastolusid, konflikte, vaenlasi. Peasüüdlaseks tunnistatakse ikka esijoones haigekassa ametnikud eesotsas asjaajajaga, kes vahest ei olevat nii vastutulelikud, alandlikud (alias viisakad) jne., nagu mõnele kassaliikmele meeldiks. Süüdlased on ka need juhatuse liikmed ja volinikud, kes õigustavad haigekassas valitsevat korda ja distsipliini.

Need rahulolematused viiakse ettevõtteisse, mis teinekord hakkavad pärmina käärima. Ja kui siis tulevad volinike valimised, siis juhtub, et valitakse see, kes kõige vihasemalt viibutab rusikat haigekassas valitseva korra ja määruste vastu. Tasakaalukus ja kaine meel ei leia alati hindamist.

Nii satubki sama rahulolematuse pärm volinike peakoosolekule, kus see kõigest hingest püüab tekitada käärimist. Käitatakse väga „julgena“, hüütakse kõnelejale vahele, astutakse kohapealt juhatajalt sõna küsimata vaidlusse, provotseeritakse sellega vastaspoolt vastama samaga jne.

Rakvere ühishaigekassa volinike peakoosolek näitas aga ka seekord, et kassaliikmeskonna enamus vastutustundeta „maailmaparandajatega“ ei lähe kaasa, vaid küsimusi otsustab väga kainelt ja asjalikult nagu ikka.

Kuigi vahelehiüetega anti mõista ja ähvardati nii juhatust kui ka revisjonikomisjoni vaielda täiesti uues koosseisus, siis valimiste tulemused näitasid hoopis vastupidist.

Endised juhatuse liikmed, kes olid jäänud uude volikokku, valiti kõik tagasi absoluutselt hääletenamusega, nende hulgas Rakvere ühishaigekassa kauaaegne endine esimees J. Aboh, kes omal ajal oli sunnitud haigekassa tegevusest loobuma töökoha kaotamise tõttu.

Samuti valiti revisjonikomisjoni tagasi täies koosseisus, kelle liikmed on kõik kutselised ja vilunud raamatupidajad.

Revisjonikomisjoni valimine tõi enesega kaasa kurioosumi. „Rahulolematuse pärm“ hääletamise palavikus ei annud enesele enam aru, kes kuhu oma meestest läbi suruda, mille tagajärjel juhtus, et volinik Kimmel, kes oli pääsnud juba juhatuse liikmete asemike hulka, suruti läbi hiljem ka revisjonikomisjoni sel viisil, et 6—7 sedelile oli kirjutatud ainult tema nimi (vaja oli valida 3). Koosoleku juhataja ei pannud ka tähele, et üks ja sama isik valitakse kahte kohta, ja tunnistas Kimmeli ka revisjonikomisjoni liikmeks. Nüüd peab järelevalve asutus neid asju klaarima. Arvatavasti Kimmeli revisjonikomisjoni liikme mandaat tunnistatakse maksvusetuks ja selle omandab järgmine kandidaat Senner (Jõhvist).

Üldiselt läks päevakorra läbiarutamine

võrdlemisi libedasti ja ruttu. Sõnavõtmisi oli vähe. Kui aga jõuti päevakorra viimse punkti „mitmesugused küsimused“ juure, siis pääsis mõnel volinikul just nagu pais valla.

ALEKSANDER MÄGI,
EHL juhatuse liige, Narva üldhaigekassa
juhatuse esimees.

Üks volinik, kelle perekonnaliikmed on haigekassa arvel üksi haigemajalist ravi saanud paari viimase aasta jooksul rohkem kui 28.000 sendi eest, mispärast haigekassa otstarve eriti temale peaks olema selge, avaldas volikogule, et ta kõigi abinõudega on püüdnud haigekassa alt välja pääseda, kuid see ei olevat tal, kahjuks, läinud korda. Väljendusest jäi mulje, et parem olevat maksa oma taskust.

Imelikul kombel sama isik ei keeldunud selle põlatud haigekassa juhatuse liikme kohustusi vastu võtmast. Mis head võib loota inimesest haigekassa juhatuses, kes eitab sotsiaalkindlustuse põhimõtteid ega tunnusta selle hädavajalisust?!

Teist voliniku häiris haigekassa maja ehitus, selle tasuvus ja kojamehe väike palk.

Kolmas leidis, et haigekassa ametnike palgad olevat suured, ja nõudis nende kohta täpseid andmeid.

Neljas volinik tegi teatavaks, et nende vabrikus (kroonnahavabrikus) olevat nurin haigekassa vastu, mille peale ta sai vastuseks, et teatavaks tegijal endal on kõige vähem põhjusi selleks, kuna ta jääb „haigeks“ peaaegaliselt pühapäeviti ja arsti kutsub enda juure koju, kuigi haigus ei tee takistusi arsti juure minemiseks (mis on märksa odavam). Mis aga puutub kroonnahavabrikusse üldse, siis selle 30-liikmelise pere rahustamiseks on haigekassa soodustusi võimaldanud 1934. a. jooksul kogusummas ligi 150.000 sendi eest. Ja kui võtta arvesse veel seda, et haigusabirahade osa selles summas on kõigest Kr. 244,35, millest peab järeldama, et raske iseloomuga ja kestvad hai-

gused on puudunud, siis üle 100.000 sendi on tassitud arstide kätte ja apteekide kassasse just kroonnahavabriku tööliste poolt, millest peaks jatkuma.

Peab märkima, et üldse kuulub irisemisi ja rahulolematusi peaaegaliselt linnades elavate kassaliikmete ringkondades, kel arsti- ja rohuabi on alaliselt käe-jala juures ja nad seetõttu kipuvad nende kasutamise eest sattuma liialdustesse. Kui neid selle juures oled sunnitud pidurdama, siis oled halb.

Koosolekul ei puudunud ka väga asjalikud sõnavõtmised ja seda eriti maalt volinike poolt (Dampf, Sang, Mürsepp jne.), kes tabavalt illustreerisid neid raskusi, millega on seotud arstiabi saamine maal, kus arst tihti asub üle 15 km eemal, samuti ka apteek, mille tagajärjel tekivad kassaliikmeile üle jõu käivad sõidukulud. Avaldati soovi, et haigekassa kas või osaliselt püüaks neid kulusid võtta enda kanda.

See kõik oleks võimalik, kui kassaliikmeskond, massina võttes, ise rohkem püüaks oma tervist hoida ja sellest lugu pidada, mis nii mõnelgi juhul oleneb täiesti kassaliikmest enesest.

Ma mõtlen nimelt suguhaigusi. Haigekassa on sunnitud iga aasta kulutama suuri summasid suguhaiguste ravimiseks. Süüfilis ja tripper on need parasiidid, mis üle määra kurnavad haigekassasid.

Ometi on need haigused tingitud peaaegaliselt inimeste eneste lodevast ja ettevaatamata elust ja neid on võimalik hoida ära (profülaktika!).

AUGUST LINNOMÄGI
EHL-tegelane algusest peale, end. esimees,
Tartu üldhaigekassa kauaaegne juhatuse
liige ja end. esimees.

Nii et suguhaiguste leviku võimalik piiramine looks haigekassale võimaluse kassaliikmeile tasuda sõidukulusid.

Kaht head korraga anda aga ei ole võimalik, seda ei võimalda kassaliikmete madalate

teenistustasude pealt maksetav haigekassa liikmemaks.

Rakvere ühishaigekassa volinike peakoosolek 24. märtsil 1935. a.

Rakvere Rahvamaja ja Haridusseltsi ruumides.

47 volinikust oli ilmunud 26.

Koosoleku juhatajaks valiti Aleksander Kübar, protokollijaks Gerda Horn.

Haigekassa 1934. a. aruande kinnitamine.

Volinikele ühes koosoleku päevakorraga kättesaadetud haigekassa 1934. a. tegevuse ülevaadet ja aruannet täiendatakse revisjonikomisjoni protokollil ettelugemisega, mis aruandesse puutuv osas käib järgmiselt:

„Haigekassa juhatus on üle eelarve välja maksnud kassaliikmete ravikuludeks Kr. 4421,18; perekonnaliikmete ravikuludeks ja toetuseks Kr. 1799,04 ja kassa valitsemise kulu arvel Kr. 258,04.

Kuna kassaliikmete ravikulud ei ole haigekassa määrustega normeeritavad, vaid neid tuleb tasuda tegeliku elunõuete kohaselt, perekonnaliikmete peale ülekulutus on tingitud haigekassa volinikkude peakoosoleku poolt maksma pandud normidest ja valitsemise kulu alal rohkem väljaminekud on tingitud hädavajalikust olukordadest, siis revisjonikomisjon teeb volinikkude peakoosolekule ettepaneku nimetud ülekulutused kinnitada ja vastu võtta lisa-eelarve korras.“

Aruanne kinnitatakse esitatud kujul 19 häälega.

Haigekassa juhatuse liikmete ja nende kandidaatide (asemike) valimine.

Valimised toimetati salajaselt sedelitega. Koos oli 25 volinikku. Valimissedeleid anti ära 25.

Haigekassa juhatuse liikmeiks valiti: Mihkel Peterson — „Ühistrükikoda“ Rakveres, Eduard Kressa — „Saku“ õlleladu, Rakveres,

Johannes Aboh — Joh. Kingo peeglitööstus, Eduard Otsmann — Viru aj. maavalitsuse töökoda, Johannes Mikone — Rakvere lauahoov A. Ancker.

Haigekassa juhatuse liikmete asemikeks valiti: Bernhard Mägi — O. Posti savitööstus, Karl Kissa — K. Lille köitekoda, Johannes Kommel — Viru aj. maavalitsuse töökoda, Ferdinand Vendt — H. Stahli villatööstus, Eduard Rink — O.-Ü. „Viru“ Kadrina tärklisevabrik.

Revisjonikomisjoni liikmeiks valiti: Aleksander Kübar — M. E. Oil Syndicate Limited, Karl Loorits — Väike Maarja Piimaühing, Johannes Kommel — Viru aj. maavalitsuse töökoda.

Revisjonikomisjoni liikmete asemikeks valiti: Rudolf Reimer, Johannes Karn, Johannes Kello.

Haigekassade Liidu kongressile saadikuiks valiti: Voldemar Luksepp ja Mihkel Peterson, viimane sai ühepalju hääli A. Kübaraga, kes astus tagasi.

Koosolekul tekkinud küsimuste otsustamine.

Sõna võeti rohkesti. Päriti selgitust maja chituskulude suurusel kui ka maja tasuvuse kohta, samuti ka teenijate palgasuure kohta. Maal asuvad volinikud kurtsid, et neil arstiabi kättesaamine on raskendatud, ja leidsid vajaliseks, et arsti sõidukulud tasutaks haigekassa poolt. Otsuseid ei tehtud.

Protokollil kinnitajaiks volitati peakoosoleku poolt Ferd. Vendt, Karl Kissa, Joh. Kommel.

Koosolek kestis kella 10.15—12.45.

Narva Kalevivabriku haigekassa 1934. aruandeaasta tegevuse ülevaade.

Möödunud aasta oli hea.

Ettevõtte töötas aasta läbi, välja arvatud aeg 22. VI kuni 7. VII 1934. a.

Haigekassa tegevus möödus normaalselt. Kaebusi juhatuse tegevuse üle ning põhikirja rikkumist osanike poolt ei olnud.

Abiraha makseti aasta läbi põhikirjas ettenähtud kõrgemal määral esimesest haiguspäevast alates.

Narva-Jõesuus, Kesk tän. nr. 26, oli oma suvekoloonia, mis töötas 1. juunist 15. augustini täiesti rahuldavalt. Kolooniat kasutas 50 osanikku ja 25 perekonnaliiget, kokku 1133 päeva. Toitluskulud olid päevas 62 senti ja üldkuludega kokkuarvatult läks koloonias viibija päev maksma $62 + 61 = \text{Kr. } 1.23$. Osanike koloonias viibimise ajal makseti neile 66,6% päevapalgast, perekonnaseisust hoolimata.

Haigestumisi osanike seas oli 307 — 161 meest 2998 kaotsiläinud tööpäevaga ja 146 naist 2417½ tööpäevaga, nende seas 8 sünnitajat 223 tööpäevaga, mis tegi kaotsiläinud tööpäevi keskmiselt: meestele 18,6; naistele 15,9 ja sünnitajaile 28 päeva.

Maksetud abiraha suurus kaotsiläinud tööpäeva eest ¾ palgast oli: meestele 1,53 kr.; naistele 1,27 kr. ja sünnitajaile terve palk 1,73 krooni päevas.

Juhtimise ja muud kulud olid Kr. 653,97.

Varanduslik seisukord tõusis Kr. 3.199,73 võrra, seega on tagavarakapital Kr. 13.481,30 pealt tõusnud Kr. 16.681,03.

*

Peakooosoleku kirjelduse ja otsused avaldame ruumipuudusel järgmises numbris, mis ilmub uue kuu esimesil päevil.

„Töö ja Tervis“ 10-aastane.

V. Luksepp.

Käesoleva (aprillikuu) numbriga astub Eesti Haigekassade Liidu häälekananja „Töö ja Tervis“ 11. aastakäiku.

10 aastat oma eriajakirja välja anda meie oludes, kus ühistöö tarviduse tunne on veel võrdlemisi puudulikult arenenud, on saavutus, mis väärrib erilist tähelepanu ja hindamist.

Ma kuulun „Töö ja Tervise“ nende lugejate ja kaastöölise hulka, kes 10 aasta kestes selle ajakirja iga numbri ilmumist on oodanud suure huviga. Ja kui mõne numbri ilmumine on mõningatel põhjustel viibinud, siis on ikka minus tekkinud puudusetunne ja sellele lisaks rahulolematuse, et mis seal peaks jälle takistuseks olema.

Ma usun, et niisama omaseks ja armsaks on saanud „Töö ja Tervis“ paljudele ta lugejaile ja eriti neile, kes pidevalt ja aktiivselt tegutsevad haiguskindlustuse alal ja kes üldse tunnevad huvi sotsiaalkindlustuse arengu vastu.

Mis head on annud meile „Töö ja Tervis“ selle möödunud 10 a. jooksul?

„Töö ja Tervis“ on olnud meile auditooriumiks ja kooliks, kust oleme saanud teadmisi sotsiaalpoliitilistes küsimustes üldse ja seda eriti sotsiaalkindlustuse alal.

„Töö ja Tervis“ on olnud meile ringhäälinguks ja tribüüniks, kust oleme võinud oma tõekspidamisi avalikkusele teha teatavaks ja levitada oma aateid.

„Töö ja Tervis“ on olnud meile juriidiliseks nõuandjaks, tuues muuseas järjekindlalt haigekassade ellu puutuvais küsimustes riigikohtu otsuseid ja kinnituspõukogu seletusi.

„Töö ja Tervis“ on olnud meile nõuandjaks-artistiks, tuues lugematu arvu tervishoidlikke artikleid, ja seda rahvalikus, kõigile arusaadavas keeles.

„Töö ja Tervis“ on hoidnud meid kurssis välisriikide sotsiaalkindlustuse seadusandluse arenguga ja „Töö ja Tervise“ kaudu oleme me teadlikud sellest, mis sünnib ja mida kavatakse meie oma riigi seadusandluses.

„Töö ja Tervis“ on informatsiooniallikaks neile, kes tunnevad huvi haigekassade igapäevase elu ja tegevuse jälgimi-

seks. Ta on õpetanud meid meie tööl tulemusi analüüsima ja sellest tegema vastavaid järeldusi.

Selle tulemuseks on, et meie haigekassad on möödunud 10 a. jooksul omandanud kindlama ilme oma tegevuses ja ülesannete täitmisel teatava stabiilsuse. Abirahanormides on saavutatud enam-vähem ühtlane tase, samuti ka ravikorraldustes. Haigekassad hakkavad katsetamise ajajärgust jõudma välja.

See on suursaavutus, mille eest võlgname „Töö ja Tervisele“ rohkem tänu

MIHKEL TOOM,

Tartu üldhaigekassa esimees. Kauaaegne EHL tegelane.

kui seda ise ehk oskame selle ajakirja vastu oma südames tunda.

Kuid meil leidub veel küllalt „tegelasi“, kes leiavad, et E. Haigekassade Liidule liikmemaksu maksmine käib nende haigekassale üle jõu. Loomulikult ei ulatu nende silmaring ka „Töö ja Tervise“ sisust arusaamiseni. Ka tõekspidamistes on nad kogu aeg muutlikud. 10 aastat tagasi haigekassade kongressil nad ilmutasid end veriste revolutsionääradena ja laulsid vahvalt „Internatsionaali“ ja „Punast lippu“, nüüd — niisama vahvalt kiriku koraali, loodavad õnnistust pastori pintsliprintsimest ja näevad voorust riietumises frakkis.

„Töö ja Tervisel“ on ees suur tööväli, eriti nii paljude vaimutervishoiu alal. On teha veel palju selgitustööd sotsiaalkindlustuse idee propageerimi-

seks ja tegelaste arendamiseks. „Töö ja Tervisele“ on veel palju tööd söödis oleva pinna üleskündmise ja selle kultiveerimisega.

Selleks soovime „Töö ja Tervisele“ visa töötahet, järjekindlust ja, mis peaasi, töö tagajärgi. „Töö ja Tervise“ ilmumine kestku igavesti!

Ajakirja „Töö ja Tervise“ 10 aasta juubeli puhuks.

Eesti Haigekassade Liidu esimees *Karl Lukk*.

Käesoleva numbriga astub ajakiri „Töö ja Tervis“ teise aastakümnesse, millist iga meie oludes tuleb pidada küllalt suureks. „Töö ja Tervis“ on olnud sidemepidajaks haigekassade ja nende liikmeskonna vahel, selle juures käsitles kõiki küsimusi, mis puudutavad otseselt või kaudselt haigekassade tegevust.

Ajakirja „Töö ja Tervise“ väljaandmise mõtte algatajaks oli meie esimesi haiguskindlustuse tegelasi Leopold Johanson, kes kümne aasta kestes on väsimatult püsinud „Töö ja Tervise“ tegeliku toimetaja kohal, välja arvatud lühikesed ajavahemikud, millal ta oli vabariigi valitsuse liikme kohal haridus-sotsiaalministrina ja hiljem teedeministrina. Kuid ka siis ei kaotanud ta kontakti „Töö ja Tervisega“.

Haigekassade Liidu asutamisest alates on L. Johanson olnud liidu lähemaks nõuandjaks ning oma tööjõudu rakendanud haiguskindlustuse teenistusse, mis ta südamele on nii lähedal. Seda tööd on ta teinud ühegi materjaalse kasuta, kuigi seda tööd pole olnud vähe. Maist varandust ei ole L. Johanson mujalgi taga ajanud, on leppinud vaid sellega, et päevast päeva lihtsalt ära elada.

1934. aasta algusest alates on L. Johanson tegev Eesti Haigekassade Liidu sekretärina, milline töö talle on nii omane. Oli ju L. Johanson juba enne sõda Riia trükitöölise ühingu Tartu osakonna asjaajajaks, mille üheks suuremaks ülesandeks oli oma liikmete abistamine haiguse puhul. Hiljem, 1914. aastal, asutatud Tartu üldhaigekassas oli tema esimeseks asjaajajaks, millisel kohal ta püsis 1919. aastani, millal siirdus 5-da jaoskonna töökaitses komissari kohale.

L. Johanson töö loetelemine avalikus elus viiks pikale. Selle loetelemiseks puudub tarviduski, sest see töö on olnud nii mitmepalge-

line, et see pole jäänud varju kellegi eest, kes avalikku elu vähegi on pidanud silmas.

L. Johanson on seni tegevenud eriti sirgejooneliselt. Pole olnud kõikumisi ega kõrvalekaldumisi võetud suunast paremale ega pahemale poole. Alati on tal olnud silmas tööliskonna üldhuvid.

Üle 30 aasta kestes temaga kokku puutudes ja temaga ühes töötades oleme teda õppinud tundma kui head ja abivalmis sõbra ja kaaslast ning selle juures õiglast inimest, kuigi tal vahest on palju sappi selles maailmas valitseva suure ülekohtu pärast, mille kaotamiseks ta on alati pidanud visa võitlust ja selleks isegi oma isikliku karjääri toonud ohvriks.

Tarvitan veel juhust, et eriti alla kriipsutada L. Johanson tegevust sotsiaalkindlustusse puutuvate küsimuste selgitamisel laiaelele hulkadele, pidades sellesisulisi loenguid üle kogu riigi sadadeni ulatuvas arvus ja kirjutades mitmeid brošüüre sotsiaalkindlustuse üle, „Töö ja Tervises“ ilmunud kirjutustest rääkimata.

Riigikogus on ta väsimatult olnud tegev töölisküsimustesse ja sotsiaalkindlustusse puutuvate seaduste väljatöötamisei. Kui kõiki tema algatusi ja riigikogu komisjonides tema kaasabil väljatöötatud seaduse eelnõusid ei ole ellu viidud, siis ei tule mitte arvata, et need algatused ja seaduse eelnõud oleksid olnud halvad või eluvõõrad. Ennem tuleb küll arvata, et nendel, kel oli õigus asja nii või teisiti otsustada, ei ole olnud täit selgust asja kohta või nad on olnud juhitud igasugustest kõrvalmõjudest. Kuid neid püüdeid hinnatakse.

Kümneaastase töö järele ajakirja „Töö ja Tervise“ toimetamisel soovime lugupeetud töömehele ja heale sõbrale L. Johansonile õnne ja palju jõudu töötamiseks sotsiaalkindlustuse põllul senise väsimatuse ja visadusega.

Tee tähisel . . .

P. Paal.

Väga ruttu kaovad päevad, väga kiiresti möödub aeg tötates ja tehes oma igapäevast tööd. Heidad korra pilgu ringi, ja ongi möödunud päevad, kuu, ega märkagi, kui kiiresti sinust on jällegi jäänud maha neli aastaaega ja uus aasta uute ülesannete ja muredega, kuid ka uute lootustega, seisab ukse ees.

Kümme aastat on lühike lüli aastasadade

ja aegade ahelikus, kuid küllalt pikk ühe organisatsiooni või, käesoleval juhul, selle organisatsiooni häälekandja ajaloos, kes selle esimese kümne aasta jooksul pidi alles õppima end oma jalal tundma ning oma sihte välja kujundama.

Meenub, kui astusin Viljandi Ühishaigekassa teenistusse 1931. a. ja, olles juba paar

aastat enim kokkupuutes nimetatud haigekassaga, tutvusin siis ka Haigekassade Liidu häälekandja ja selle ideede kandja „Töö ja Tervise“ ilmunud aastakäikudega ja tema peale pandud ülesannetega. Nüüd, olles nimetatud kuukirja järjekindlaks lugejaks ja ka võimalusel kaastööliseks, võin kindlasti ütelda, et sihid, mida kuukirja kaudu taotellakse, on õilsad ja tähelepanavaldavad seda enam, et need on mõeldud meie töötavale klassile paremuste saavutamiseks sotsiaalalal, olgugi et leidub ka neile sihtidele vastutöötajaid ja neist teisi aru saajaid. On ju ka „Töö ja Tervisele“ küllaltki oma tõekspidamiste eest tulnud vaielda, kuulda etteheiteid ja süüdistusi oma

sisu kohta, mis sinna on sattunud haigekassade tegelaste sõnalistest väljendustest kui ka otsekoheste kirjutuste kaudu. Kuid need asjaolud ei ole heidutanud algaastail ja ärgu kohutagu nüüdki töötajaid, vaid ikka rühitagu ülesseatud sihtide, s. o. täielise sotsiaalkindlustuse kättesaamiseni edasi.

Uuel aastakümnel peab aga just eriti jatkuma jõudu ja töötahet, peab olema usku enesesse, et veeremapanud vanker veereks tassist rada ja viiks meid vastu paremusele. Pole raskusi, mis ei oleks võidetavad ega ülesaadavad.

Selleks „Töö ja Tervisele“ õnnelikku ja tegevõimsat uue aastakümne algust.

Mälestusi Eesti Haigekassade Liidu I kongressist.

A. Linnomägi.

Ühenduses „Töö ja Tervise“ 10-aastase ilmumisega tuleb meele E. Haigekassade Liidu I kongress Tartus 25.—27. juulini 1924. a., mis oli põhjapanev Haigekassade Liidule kui ka liidu tegevusest tingitud „Töö ja Tervise“ ilmumisele.

Tallinnast sõitnud kongressi saadikuil olid ühes ka mõned poliitilised hooldajad, kes kongressi otsekoheste töö vahele katsusid põimida meelevaielduslikke palasid.

Esitati resolutsioone, mis kubisesid sõnadest, nagu haikalad, hüüäänid, krokodillid jne., ühe sõnaga — oli esitatud kaunike loomaaed.

Tallinna saadikud, iseenesest väga sümpaatsed naised ja mehed, kellest nii mõnigi pärast paistis silma energilisena liidu tegevuses, olid osalt nende hooldajate mõjul I kongressi ajal nagu mingisuguse psühhoosi all.

Tahtmata tekkis kartus koostöö raskuste pärast tulevikus säärase meeoleolu all olevate inimestega.

Kongress läks korda ja tehti asjalikke otsuseid.

Pärast kongressi lõppu sõitis suurem osa kongressi saadikuist Tartu üldhaigekassa kutsel tutvuma Tartu üldhaigekassa suvekolooniaga, mis asus esimest aastat Udernas.

Udernas tutvudes selle kena ümbruse ja kolooniaga, nähes, et alatise suvekoloonia soetamisega vastavate ruumide ja sisseseadega on tehtud ära suur töö suurte sõnadeta, läks vahakord kõikide vahel päris soojaks ja sü-

damlikuks. Pärast teel tagasi Udernast läbi Elva metsa, kui löödi ühiselt lahti laul, oli meeoleolu päris liigutav.

ERICH NEUMANN,

EHL revisjonikomisjoni liige, Tartu üldhaigekassa juhatuse liige.

Kümme aastat sotsiaalpoliitilist selgitustööd.

Kui teistes kultuurriikides on sotsiaalkindlustus maksev juba läinud sajandist, siis meil alles alates 1912. a. ainult osalise ulatusega ja ainult kahel alal: haiguste ja õnnetuste puhul. Osalt on see seletatav sellega, et eesti keeles on kirjutatud vähe töökaitse, sotsiaal-

kindlustuse ja töölisterbishoiu üle, vähe ajakirjanduses, veel vähem eriraamatuis. See, mille kohta teistes keeltes on rikkalik erikirjandus, rohkesti uurimusi, on meil avaldatud vaid vähestes ridades ajaloo, kodanikuteaduse ja majandusteaduse õpperaamatuis ning üksi-

kuis õhuke sis brošüüres. Töökaitse, sotsiaalkindlustus ja tööstervishoid on leidnud ajalehis vähe positiivset käsitel mist, seda enam aga halvaks panevat suhtumist.

Kahjuks tuleb tunnustada, et sotsiaalpoliitilised ja tervishoidlised küsimused ei ole veel leidnud tarvilist tähelepanu ka neis ringkondades, keda nad otsekohe puudutavad, veel enam — isegi mitte proletariaadi esindajate ja juhtivate tegelaste keskel.

Tundes seda tähtsust, mis sotsiaalpoliitilisel selgitustööl on sotsiaalkindlustuse ja töökaitse teostamisel ning tööstervishoiu olude parandamisel, hakkas Eesti Haigekassade Liit 1925. aastal andma välja sotsiaalpoliitilist kuukirja. Kümme aastat on „Töö ja Tervis“ ilmunud ja mõnssajast tuhandes eksemplaris rahva keskel levinud — kahtlemata pole see jäänud mõjuta. Kuid siiski: suur osa isegi haigekassade tegelastest pole veel suutnud süveneda sotsiaalkindlustuse tuuma ega tunne veel selle tähtsust. Töökaitse seaduste elluviimisel on takistuseks nende mittetundmine, kollektiivlepingute seadust pole suudetud veel kasutada peale mõne juhu, käitisevanemad on reas ettevõtteis jäetud valimata ja töötuppa, kus mak sab öötöö keeld, hiilib sageli tööline vargsi, et rikkuda seadust. Tööstervishoius jäetakse sageli algelisimadki nõudmised tähele panemata.

On tehtud selgitustööd, kuid seda tuleb teha veel enam.

Senist tööd on kannud üksikud, kes nende küsimuste vastu on tundnud huvi ja oma igapäevaste kutsekohustuste kõrval on leidnud aega aidata kaasa.

On põhjust neid kümneaastase tegevuse puhul tuletada meele.

„Töö ja Tervise“ ilmumist ja levimist on toetanud eeskätt Eesti Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu tegelased. Eeskätt tuleb siin nimetada praegust liidu esimeest Karl Lukki, kes täie innuga ja arenenud kohusetundega on liidu ja selle ajakirja tööst algusest peale võtnud osa, mis ei ole kerge. Peale asjaliku ja huvitava kaastöö on K. Lukk alati „Töö ja Tervise“ levitamise alal olnud esimeseks, tuues tellimisi ja levitades hinnalisi üksiknumbreid enam kui kõik teised haigekassade asjaajajad kokku. Kongressidel ja nõupidamistel on see tõsine töömees haiguskindlustuse alal leidnud üldist tunnustamist ja hindamist.

Tartu, kus „Töö ja Tervist“ loetakse kõige enam, on annud teisigi silmapaistvaid haigekassade ja nende liidu tegelasi. Liidu tööle ja selle ajakirjale on oma tööjõudu rakendanud Tartu üldhaigekassa esimees A. Linnomägi, liidu tegevusest on võtnud osa abiesi-

mees M. Toom, revisjonikomisjoni liikmena E. Neuman, K. Voist, H. Roose jt.

Liidu tegevust, mis on võimaldanud „Töö ja Tervise“ ilmumist, on kannud veel Rakvere haigekassa energiline ja haigekassade tegelaste esirinnas sammuv asjaajaja V. Luksepp, tehes ka kaastööd ajakirjale, siis kauaegsed Balti puuvillavabriku haigekassa tegelased Ed. Rosenberg ja I. Erin, Kohtla-Järve haigekassa esimees F. Kauks, Narva haigekassa esimees Al. Mägi ja asjaajaja E. Keskpäik, alaliselt võttes osa kongressidest ja juhtivaist organidest.

Tubli jõu haiguskindlustusele on annud Viljandi oma haigekassa asjaajaja Paul Paali näol, kes kõigiti on aidanud kaasa: küll sulega, küll tellimisraamatuga. Ka teised Viljandi haigekassa tegelased on tegelikult tunnustanud oma poolehoidu liidule ja ta üritustele. Nimetame vaid A. Paali ja Th. Jürgensoni.

Paide haigekassa tegelaste keskel on „Töö ja Tervist“ vahetevahel oma kaastööga toetanud asjaajaja K. Oebius.

Ka mujalt leame tegelasi, kes täie arusaamisega on haigekassade ja nende liidu tööst võtnud osa.

Paljud haigekassade tegelased ja asjaajajad pole siiski leidnud võimalust ega aega ajakirja toetada oma kaastööga.

Tänuvärselt heatahtlikult on suhtunud EH Liidu tegevusse töökaitse- ja sotsiaalkindlustuse parim tundja direktor J. Sonin, kes on ka Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu esimeheks. Selle rahvusvahelise ühingu liikmete hulka kuulub ka „Töö ja Tervise“ kaastoi metaja kapten August Gustavson, kes oma kirjutustega ajakirjas, aga ka brošüüridega, on mõjutanud sotsiaalkindlustuse arengut.

Oma kaastööd liidu kongressidele ja ajakirjale on annud ka tööinspektorid vanema tööinspektor J. Põllupüüga eesotsas, selgitades akuutseid küsimusi. „Töö ja Tervise“ sisu on rikastanud oma kaastööga tööinspektoreist eriti A. Veidenbauin, O. Vuht ja O. Vahtra. Väärilist kaastööd on annud ka E. Nerep, olles töökaitse ja sotsiaalkindlustuse direktori abiks.

Arstidest on käsitelenud „Töö ja Tervises“ oma kutsealalisi küsimusi dr. H. Jürgenson, dr. M. Püüman, dr. A. Liin ja dr. J. Rosental, rohkem kaastööd on teinud keemik A. Kummel ja teised.

Kõigile tänu seni tehtud töö eest. Teame, et ka uuel aastakümnel jätkavad senised kaastöölised oma heatahtlikku suhtumist ja ei keela oma jõudu neile kasulikele ülesandele, mis „Töö ja Tervisel“ kui ainsal sotsiaalpoliitilisel kuukirjal Eestis on täita.

Tegevtoimetaja.

Eesti Haigekassade Liidu teateid.

Haigekassade tegelasile.

„Töö ja Tervise“ toimetuse palub, et haigekassade juhatuste liikmed, asjaajajad ja teised

tegelased saadaksid „Töö ja Tervises“ avaldamiseks kirjeldusi ja teateid haigekassade tegevusest ja elust, tähtsamaist sündmusist ja

tähelepandavaist nähtustest, näiteks muudatustest abistamise ja ravikorralduse alal, haigekassa asutustest, muudatustest juhatuse koosseisus ja asjaajajate vahetamisest, tege- laste tähtpäevadest jne., kõigest, mis võimal- dab haigekassade elust, haiguskindlustuse hü- vedest ja puudustest ülevaate saamist.

Kirjutada võib kirjas, aga ka postkaardil (kui sõnum on lühike). Kirjutada palutakse ainult paberi ühele küljele, jättes ridade vahele paranduste tegemiseks ühe rea suuruse ruumi!

Kirjutuste eest, mis „Töö ja Tervises“ aval- datakse, maksab toimetis soovikorral ka väi- kest reamaksu.

Viljandi ühishaigekassa ning „Töö ja Tervis“.

Viljandi ühishaigekassa volinike kogu on otsustanud toetada „Töö ja Tervist“ 25 kroo- niga.

Viljandi haigekassa peakoosolekute proto- kolle jälgides ja seda võrreldes mõne teisega peab tunnistama, et siin valitseb asjalikkus ja oma ülesannete mõistmine. Siin hinnatakse ka sotsiaalkindlustuse tähtsust ja tehakse mis võimalik selle teostamiseks.

Protokoll Eesti Haigekassade Liidu revisjoni- komisjoni koosoleku üle

17. märtsil 1935. a. liidu büroos — Tallinnas, Lai tän. nr. 38—4.

Koos on: komisjoni esimees E. Rosen- berg, liige E. Neuman ja sekretär E. Keskpaiik.

Komisjoni koosolekul viibis liidu sekretär L. Johanson.

Revisjonikomisjon revideeris liidu juhatuse tegevust ja liidu büroo asjaajamist ja arve- pidamist.

Kontrolliti kassaraamatu sissekandeid do- kumentidega, alates 7. oktoobrist 1934. a. kuni tänase päevani, kusjuures selgus, et sissekan- ded olid õiged, vastavalt tulu- ja kuludokumen- tidega.

Sissekanded pearaamatusse on tehtud päe- vapealt ja õigesti.

Kassa saldo tänasel päeval sularahas kr. 235.57, mis on õige kassaraamatu järele.

Pangas liidu arvel sularahas kr. 1177.56.

Vaadati läbi liidu 1934. aasta arvete läbi- käik ja seis ning tegevuskapitali aruanne.

Samuti vaadati liidu kirjastuse ja ajakirja „Töö ja Tervis“ tulude ja kulude 1934. a. arvet.

Läbi vaadanud rahalise aruande, revisjoni- komisjon kinnitas aruande juhatuse poolt ette- pandud kujul muutmatault.

Vaadati läbi liidu juhatuse poolt koostatud eelarve: liidu tulude ja kulude kohta 1935. aas- taks tasakaalus kr. 3570.— ja „Töö ja Ter-

vise“ 1935. a. tulude ja kulude üle tasakaalus kr. 2560.— suuruses summas.

Eelarved kinnitati.

Loeti läbi liidu juhatuse koosolekute proto- kollid, millest selgus, et juhatuse tegevus on olnud kõigiti seadusepärane ja aktiivne.

Liidu büroo asjaajamine ja arvepidamine on korras.

Komisjoni esimees: E. Rosenberg.

Liikmed: E. Neuman,
E. Keskpaiik, sekretär.

EVALD KESKPAIK.

EHL revisjonikomisjoni liige, Narva üldhäge- kassa asjaajaja.

Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu peakoosolek oli 18. märtsil teedeministeeriumi ruumides. Koosolekut juhatas L. J o h a n s o n, protokollis J. O d e. Aruanded kandis ette esimees dir. J. S o n i n. Aruanded kinnitati. Otsustati korral- dada ankeet majateenijate töö- ja elamistingi- muste kohta. 1935. a. eelarve võeti vastu, määrates „Töö ja Tervisele“ toetuseks 400 kr. Juhatuse senises koosseisus valiti tagasi ja ni- melt: dir. J. S o n i n, statistikabüroo juhataja abi A. T o o m s, nõunik V. G r o h m a n n, mi- nistri abi E. M a d d i s o n, kapten A. G u s t a v s o n.

Haigekassade tegevusest.

Paide ühishaigekassast.

Haigekassa uueks nimeks tahetakse võtta „Järva ühishaigekassa“.

Paide ühishaigekassa peakoosolekul andis haigekassa tegevusest ülevaate asjaajaja K. Oebius. Haigekassade seisukord viimaseil aastail on muutunud raskemaks palgaolude halvenemise ning ravimiskulude tõusmise tõttu. Paide haigekassa möödunud aasta tegevus on siiski lõpnud rahuldavalt ja väikese ülejäägiga. Vaatamata sellele ollakse sunnitud ette võtma mitmeid ümberkorraldusi, põhjustel, et liidetud Türi haigekassa 1933. a. tegevus lõppis 2400 kr. puudujäägiga, ja kuigi 1934. a. lõppis ots-otsaga, siis ainult selle tagajärjel, et tõsteti liikmemaksu 3% peale ning makseti perekonnaliikmele vähem ravimiskulusid. Neid erakordseid abinõusid ei saa haigekassa aga enam kasutada ning seepärast ollakse sunnitud aegsasti võtma tarvitusele abinõusid selleks, et ei korduks endine lugu. Ettevõetud muudatuste järele hakatakse abiraha maksuma 4. haiguspäevast neile kassaliikmetele, kes on olnud liikmeiks alla aasta, teistele aga esimesest päevast. Arstirohtudest jääb perekonnaliikmete endi kanda 10% ja neis asutustes, kus järjekindlalt ülekulutusi, 25%. Sünnitusabiraha maksetakse ainult neile, kes sünnitavad kodus. Kassaliikmed on kohustatud ise registreerima perekonnaliikmeid haigekassas, esitades selleks vastavad tõendused. Enne kui perekonnaliikmed hakkavad abiraha saama, peavad nad olema kassas registreeritud vähemalt 2 kuud. Kassaliikmete ja arstide sõidukulud raskete haiguste puhul võetakse haigekassa kanda. Haigekassa loobub arstitähe andmisest mitmesugustel juhtudel, nagu lakkumise puhul teenistusest alla 2-kuist kassaliikmeks olemist, enne kahepäevast kassaliikmeks olemist jne. Neile maksetakse arstiabi arve välja ainult arve esitamisel.

Võeti vastu 1934. a. lisaeelarve 2150 kr. suuruses, 1935. a. eelarve 27.500 kr. ulatuses ja ambulatooriumi eelarve 2465 kr. suuruses. Katsetatakse haigekassa nimetus muuta „Järva ühishaigekassaks“.

Suurvabrikute haigekassad töötasid puudujäägiga.

Pühapäeval peeti Narva suurvabrikute — Kreenholmi ja linavabriku — haigekassade volinike koosolekud, kus selgus haigekassade möödunud aasta tegevus, mis polnud kuigi

roosiline. Mõlemate vabrikute haigekassad on töötanud puudujäägiga. Haigekassad on pidanud oma liikmete abistamiseks rohkem välja maksuma kui saadi liikmemaksust ja toetusest. Linavabriku haigekassa lõpetas oma tegevuse 258-kroonilise puudujäägiga. Kuna põhikirja järgi peab iga aasta tagavarakapitali suurendama, siis oleks puudujääk veelgi hulga suurem. Sugugi parem seisukord ei ole ka Kreenholmi haigekassal. Arvestades seda on alandanud nimetatud haigekassad alates 1. jaanuarist kassa liikmete abistamise norme. Praegu maksetakse liikmele haiguse korral pool saadavast palgast. „Uus Sõna“.

Kreenbalti töölised uuesti Sindi haigekassa alla.

Varem, kui Sindi tekstiilvabrik korraldas oma tööliste arstimist, ei rahuldanud see tööliiskonda. Sindi vabriku kõrval töötava Kreenbalti jaoskonna tööliiskond liitus arstiabi saamiseks Pärnu ühishaigekassaga, kus tol ajal valitses parem arstiabi korraldus. Kuid nüüd on ka viimases lepinguarstide võrgu asemele asetatud arvult piiratud palgaarstide kaader, mis arstimise võimalusi on kärpinud. Seetõttu on tööliiskonnas kerkinud üles küsimus, uuesti liituda Sindi haigekassaga, kuna arstimist toimetab nüüd haigekassa laia lepinguarstide võrgu kaudu, mis võimaldab abisoovijail ise valida arsti, kelle poole pöörduda. Väga tõenäoline on, et tekkinud mõte päevpäevalt võtab rohkem pinda ja lõpuks viib konkreetsete sammudeni.

„Pärnu Päevaleht“.

Ravi haigekassa liikmele 1. aprillist.

Pärnu ühishaigekassa liikmed võetakse kergendatud tingimustel ravimisele Pärnu linna-haiglas 1. aprillist arvates. Samast ajast ei ole haigekassa liikmeil lubatud ravida end teistes haiglates, välja arvatud erihaiglad, kui see eriarsti poolt on tunnustatud tingimata vajalikeks. „V. M.“ P. v.

Töö juures vigasaanute abistamine

sündigu täiesti tööliste kindlustusühingute arvel. Praegu teeb see haigekassadele, kelle ülesandeks peaks olema vaid haiguste puhul abi andmine, suuri lisakulusid. Sellele ebaõigele olukorrale, mis tuleks kaotada, juhib tähelepanu Viljandi ühishaigekassa.

Tervishoid.

Kroonilise alkoholismi ravist

kirjutab Elmar Karu pikema uurimuse „Eesti Arstis“ nr. 2 — 1935. a. Ta ütleb oma kokkuvõttes muuseas, et joomatõve ja kroonilise alkoholismi põhjused on umbes $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ juhtumest endogeensed, ülejäänud juhtumel sot-

siaalsed. — Ei ole tõestatud alkoholismi pärlikkust ega ole sedastatud, et alkoholism põhjustaks sugujärglasil enam ebanormaalsusi kui neid leidub karskete, tervete vanemate lastel. — Meil ei ole võimalik joomatõbe ja kroonilist alkoholismi ravida vastava ravila puudu-

sel ja ka seetõttu, et puudub võimalus haigeid ravimise otstarbel pidada kinni vastu nende tahtmist. — Vajame seadust, mis korraldaks joomatõbiste ja krooniliste alkoholikute ravi ja mis annaks õiguse neid haigeid ravi otstarbel asutuses pidada kinni ka vastu nende tahtmist. — Joomatõbi ja krooniline alkoholism on halva prognoosiga haigused, millede ravi enamasti ei anna tagajärgi. Prognoos on parem haiguse alul. — Joomatõve ja kroonilise alkoholismi ravimisel 1) medikamentoosne ravi osutub tagajärjetuks; 2) psühhoteraapia, tööteraapia ja kindla režiimiga elu ravilas annab kuni 30% tervistumist, s. o. jäävalt karskeksjäämist; 3) hüpnosis psühhoteraapilise vahendina annab tagajärgi ainult üksikuid juhtumeid koos teiste abinõudega; 4) hüpnosisile ainuüksi ei või panna lootusi. — Ravi aeg on küllaldane, kui see on vähemalt üks aasta. — Võitluses alkoholismiga peab pearõhk langema profülaksile, misjuures tähtis ülesanne on karskusliikumisel, kuid peatähtsus aga seadusandlikel normidel.

Korterite üürid mitmesugustes linnades.

Rahvusvahelise tööbüroo kuukiri „International Labour Review“ nr. 6, juuni 1934, sisaldab andmeid korteriüüride kohta oktoobris 1933 mitmesugustes linnades maailmas. Sama kuukirja mai-numbris on avaldatud mitmesuguseil ametialadel maksetavad palgad samades linnades ja samal ajal, s. o. oktoobris 1933. Nende andmete põhjal on võimalus tulutada huvitavat võrdlust selle kohta, kui suur

osa palgast kulub mitmesugustes linnades korteriüüridele.

Allpool esitatud võrdluses on võetud aluseks trammijuhhi keskmine kuupalk ja 2-toalise korteri üür. Trammijuhhi palk on võetud seepärast, et see on enam-vähem kindlakujuline kuupalk, kuna teistel aladel on näidatud tunnitasu, tükitootasu jne.

Linn, rahaühik	Trammijuhhi kuupalk	2-toalise korteri kuuüür	
		absoluutselt	% kuu-palgast
Viin, šillingeid	345	12	4,0
Kopenhaagen, kroone	260	23	9,0
Tallinn, kroone	80	17	21,0
Lille, franke	900	94	10,5
Leeds, šillingeid	250	22	9,0
Milaano, liire	605	93	15,0
Riia, latte	150	15	10,0
Oslo, kroone	350	28	8,0
Amsterdam, floriine	160	12	7,5
Stokholm, kroone	350	51	14,0
Lodz, zlotte	265	28	10,5
Baasel, franke	450	60	13,0
Vancouver, dollareid	125	11*)	9,0

Nagu sellest tabelist nähtub, on Tallinna korterid, võrreldes palkadega, kallimad kui kuskil mujal.

A. G.

Kuressaare ühishaigekassa asjaajaja Boris Puusepp †

Boris Puusepp sündis rätsepa pojana 14. märtsil 1909. a. Kuressaares. Hariduse sai ta

kohalikus linna algkoolis ja Saaremaa ühishümnasiumis, kust lahkus eelviimsest klassist. Selle järele tegutses ta mõned aastad Tallinnas maalritöölisena. Astus sundväetennisusse 1930. aastal, kust järgmisel aastal vabaneses siirdus tagasi Kuressaare ja asus praktikandina kohalikku ühishaigekassasse. Kui 1932. aasta märtsikuus haigekassa senine asjaajaja ametialaliste kuritarvituste tõttu vallandati, valiti B. Puusepp uueks asjaajajaks, millisel kohal ta viibis kuni surmani. Suri ta 1. märtsil 1935. a. Tallinna keskhaiglas, olles teel Kuressaarest Tartu, kuhu pidi sõitma arstlikule järeleuurimisele.

Ametialal ja eraelus tunti B. Puuseppa ausa, otsekohese ja vastutuleliku inimesena, kel esiplaanil seisid kõigepealt üldsuse huvid. Ta oli ka innukas ja ideeline seltskonnategelane, tegutses mitmes kohapealses ühingus. Huvitus suurel määral kirjandusest, kunstist ja teatrist. Tegutses kohapeal asjaarmastaja-teatriarvustajana. Tundis suurt huvi arsti-teaduse vastu ja hellitas lootusi õppida tulevikus sel alal edasi, kuid ootamatu surm tõmbas sellest kui ka ta teistest kavatsustest kriipsu läbi.

„Töö ja Tervise“ levitamiseks aitas B. Puusepp energiliselt ja eeskujulikult kaasa.

Surmalõikus.

Tartu üldhaigekassa liikmete seas 1934. aastal.

Jaan Vanker, 66. a. vana, Tartu linna gaasivabriku tööline, suri 3. jaanuaril soolte ummistuse tagajärjel.

Sergei Koslov, 30 a. vana, a.-s. E. M. Usvansky nahavabriku tööline, suri 4. veebr. vasema kopsu roiskkääbuse tõttu.

Arnold-Ferdinand Otsa, 34 a. vana, Kastre piiritusevabriku tööline, suri 17. veebr. kõhu soetõve ja näeroosi tagajärjel.

Ella-Helene Tauts, 32 a. vana, F. Slotkini köitekoja lineerija, suri 22. veebr. mürgitusse (vabasurm).

August-Friedrich Lampson, 72. a. vana, Tartu linna gaasivabriku tööline, suri 22. märtsil põievähja tagajärjel.

David Beckmann, 50 a. vana, Ulila turbatööstuse tööline, suri 4. mail kopsupõletikku.

Richard Raud, 18 a. vana, J. Lauri mehhaanikatöökoja õpilane, uppus 28. mail Emajõkke.

Robert Tõnisson, 54 a. v., J. Ratniku masinavabriku lukusepp, suri 23. mail kopsu vähitõppe.

Friedrich Tiirmann, 48 a. vana, Tartu linna tööline, suri 3. juunil tetanuse tõttu.

August Tamman, 26 a. v., Elva piimäingu Peedi koorejaama meier, suri 24. juunil soolte operatsiooni tagajärjel.

Jaan Kärestik, 55 a. vana, A.-s. Tiimanni savitööstuse tööline Siimustes, suri 2. juulil kopsutiisikusse.

Aleksander Künnap, 71 a. vana, Kangro puutööstuse tööline, suri 4. juulil söögitoru vähitõppe.

Richard Kaar, 22 a. vana, Jallai kraavitööde mullatööline, suri 16. augustil kõhu soetõppe.

Voldemar Lätt, 50 a. vana, J. Schiff-

feri ehitustööline, suri 27. augustil kõhukelmepõletikku.

Villem Sarap, 62 a. vana, A.-s. Tartu pärmivabriku tööline, suri 4. septembril jala veresoonte ummistusse.

Karl Kiipsaar, 60 a. vana, Treiali savitööstuse tööline, suri 15. septembril maopaisete lõhkemise tagajärjel.

Eduard Maiste, 50 a. vana, Tartu linna tööline, suri 26. septembril kõhu soetõppe.

Osvald Lätt, 46 a. vana, R. Kaltenberg ja Ko nahavabriku tööline, suri 14. okt. siberi katku.

Karl Touska, 21 a. vana, G. & H. Lellepi metallivabriku tööline, suri 19. oktoobril südameklapi vea tõttu.

Martin Kuusik, 61 a. vana, Tartu linna veevärgi tööline, suri 1. novembril südamerabandusse.

Johannes Tani, 16 a. vana, V. Tiido kullasepatöökoja õpilane, suri 9. novembril kõhu soetõppe.

Juhan Raudsepp, 30 a. vana, Eksportapamaja tööline, suri 10. novembril peaaju laske vigastusse (vabasurm).

Johan Helstein, 71 a. vana, Tartu linna gaasivabriku laternasüütaja, suri 14. novembril kopsuarteride embolia tagajärjel.

Martin Kütt, 63 a. vana, a.-s. Tartu telefonivabriku mehhaanik, suri 29. novembril kopsukasvaja tagajärjel.

Dr. med. E. Terrepson, Tartu üldhaigekassa lepinguarst üle 15 aasta, suri 13. detsembril maohaava lõhkemise tagajärjel.

K. L.

Rohkesti kirjutusi ja vähemaid teateid on tulnud käesolevast numbrist ruumipuudusel jätta välja.

SISU: 1) Inimestega õnnetusjuhtumitest lõhketõvedel ja nende vältimise võimalustest üldises mõttes — ins. O. Vaht. 2) Märkmeid õnnetusjuhtumite vastu kindlustatute õigustest — O. Vahtra. 3) Nakatumine tiisikusega piima läbi — Dr. med. A. Liin. 4) Palgaline puhkus erateenistuses välismaal — Aug. Gustavson. — 5) Sotsiaalse Arengu Rahvusvahelise Liidu tegevusest — Joh. Sonin. 6) Ravikorraldus ja haigekassa — L. Johanson. 7) Veel prostitutsiooni vastu võitlemisest N-Venes. 8) Viljandi ühishaigekassa tegevusest. 9) Rakvere ühishaigekassa teated: a) Muljeid Rakvere ühishaigekassa peakoosolekult — V. Luksepp. b) Rakvere ühishaigekassa peakoosolek. 10) Narva Kalevivabriku haigekassa tegevuse ülevaade. 11) „Tõõ ja Tervis“ 10-aastane — V. Luksepp. 12) „Tõõ ja Tervis“ 10 aasta juubeli puhuks — K. Lukk. 13) Tee ühisesel — P. Paul. 14) Mälestusi Eesti Haigekassade Liidu I kongressist — A. Linnomägi. 15) Kümme aastat sotsiaalpoliitilist selgitustööd. 16) Eesti Haigekassade Liidu teateid. 17) Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu peakoosolek. 18) Haigekassade tegevusest. 19) Tervishoid. 20) Kuressaare ühishaigekassa asjaajaja Boris Puusepp †. 21) Surmalõikus.

Tegev toimetaja L. Johanson, kaastoimetaja Aug. Gustavson.

Vastutav toimetaja Karl Lukk.

Väljaandja Eesti Haigekassade Liit.

Ilmunud 11. aprillil 1935. a.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk tän. 2. 1935.